

MEŽA APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNS

MEŽA APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNA VĒSTURE

Redakcijas

Datums	Autors	Versija	Apraksts
29.05.2025.	Līga Ķipste	1.0	Meža apsaimniekošanas plāna sākotnējā versija
09.06.2025.	Līga Ķipste	1.1	Meža apsaimniekošanas plāna 2025.gada gala redakcija

Caurskatītāji

Datums	Caurskatītājs	Versija	Amats
29.05.2025.	Aiva Lapiņa	1.0	Meža apsaimniekošanas nodaļas vadītāja
09.06.2025.	Aiva Lapiņa	1.1	Meža apsaimniekošanas nodaļas vadītāja

Apstiprinātās versijas

Datums	Caurskatītājs	Versija	Amats
29.05.2025.	Jānis Mierkalns	1.0	Valdes loceklis
09.06.2025.	Jānis Mierkalns	1.1	Valdes loceklis

© SIA PATA. Visas tiesības aizsargātas. Šī dokumenta vai tā daļu kopēšana, modificēšana, uzglabāšana, arhivēšana un publiskošana ir kategoriski aizliegta.

SATURS

TEKSTĀ LIETOTIE SAĪSINĀJUMI	3
Ievads	4
1. PATA GRUPA MEŽAUDŽU RAKSTUROJUMS	6
1.1. MEŽAUDŽU PLATĪBU IEDALĪJUMS BONITĀTĒS.....	9
1.2. TERITORIJAS IEDALĪJUMS AUGŠANAS APSTĀKĻU TIPOS.....	10
1.3. KRĀJAS IEDALĪJUMS PA VALDOŠAJĀM KOKU SUGĀM.....	11
1.4. VALDOŠO KOKA SUGU KRĀJAS IEDALĪJUMS PA VECUMA GRUPĀM	12
1.5. VIDĒJĀ KOKSNES KRĀJA	14
1.6. MEŽA ZEMES IEDALĪJUMS PA MEŽA TIPU GRUPĀM	15
1.7. MEŽA NEKOKSNES PRODUKTI	16
1.8. MEDĪBU SAIMNIECĪBA.....	17
1.9. SOCIĀLEKONOMISKO APSTĀKĻU RAKSTUROJUMS LATVIJAS TERITORIJĀ.....	20
2. DABAS UN KULTŪRAS VĒRTĪBU AIZSARDZĪBA.....	23
2.1. DABAS VĒRTĪBAS UN SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS APROBEŽOJUMI PATA GRUPA UZŅĒMUMOS	24
2.2. KULTŪRVĒSTURISKĀS VĒRTĪBAS.....	30
2.3. MEŽA INFRASTRUKTŪRA	32
2.4. GRUPAS DARBĪBAS SOCIĀLĀ IETEKME	33
2.5. CO ₂ PIESAISTE	34
3. MEŽA APSAIMNIEKOŠANA	36
3.1. MEŽA ATJAUNOŠANA.....	36
3.2. DABAS VĒRTĪBU AIZSARDZĪBA MEŽA APSAIMNIEKOŠANĀ	39
3.3. MEŽA IZMANTOŠANA	42
4. MEŽA APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNA AKTUALIZĀCIJA.....	45

TEKSTĀ LIETOTIE SAĪSINĀJUMI

VMD – Valsts meža dienests

VMD ĢIS – VMD Ģeotelpiskās informācijas sistēma

HCV – (High Conservation Value) augstvērtīgo mežu kategoriju platības

FSC[®] – Forest Stewardship Council - Mežu Uzraudzības Padome - globāla bezpeļņas organizācija, kura izveidota, lai veicinātu atbildīgu meža apsaimniekošanu visā pasaulē

LVM – AS Latvijas valsts meži

LVM GEO – LVM Ģeotelpiskās informācijas sistēma

LR – Latvijas Republika

MAP – Meža apsaimniekošanas plāns

PATA Grupa – Dalībnieku grupa, ko pārstāv grupas vadība Standarta ieviešanas un sertifikācijas nolūkos. Starp grupas dalībnieku un grupas vadību ir noslēgts saistošs rakstisks līgums.

AAT – Augšanas apstākļu tips

MVR – Meža valsts reģistrs

ES – Eiropas Savienība

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

Grupas uzņēmumi – SIA PATA, SIA PATA Saldus, AS PATA Strenči, AS Latvijas Meži

Ievads

Grupas uzņēmums SIA “PATA” (turpmāk tekstā – PATA Grupa) ir lielākais pilna cikla mežu apsaimniekošanas, kokrūpniecības, koksnes loģistikas un kokmateriālu tirdzniecības uzņēmums Latvijā. Uzņēmums dibināts 1999.gadā. Pašreizējo meitas uzņēmumu darba pieredze mežsaimniecības jomā ir gandrīz 70 gadus ilga. Uzņēmuma juridiskā adrese ir Miera iela 2, Inčukalns, Inčukalna novads, Latvija. Birojs atrodas Cēsu ielā 14, Rīga, Latvija.

SIA “PATA” ir izveidota sava meža apsaimniekošanas Grupa, kas nosaukta par PATA Grupa. PATA Grupa šobrīd veido 4 meitas uzņēmumi – SIA “PATA”, SIA “PATA Saldus”, AS “PATA Strenči” un AS “Latvijas Meži”.

PATA Grupa strādā pēc ilgtspējīgas mežsaimniecības modeļa – no stāda līdz kokmateriālu apstrādei. Meža apsaimniekošana uzņēmumā ietver dažādas darbības un stratēģijas, lai efektīvi un ilgtspējīgi pārvaldītu meža resursus. Īpašumi tiek apsaimniekoti ar mērķi saglabāt un veicināt bioloģisko daudzveidību, nodrošināt ekonomiskos ieguvumus un atbalstīt sabiedrības vajadzības, vienlaikus ievērojot vides ilgtspējas principus. Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai PATA Grupa, vismaz 10% no visām apsaimniekojamām teritorijām tiek saglabātas neskartas (īpaši aizsargājami meža biotopi, retu un aizsargājamu sugu atradnes, meži aizsargājamās dabas teritorijās, potenciālie biotopi vai noteiktas apsaimniekojamās teritorijas, kuras zemes īpašnieks pats nolēmis saglabāt neskartas).

Meža apsaimniekošanas plāns (turpmāk tekstā – MAP) satur PATA Grupa uzņēmumu meža platību aprakstu, meža apsaimniekošanas procesus un to rezultātus, meža apsaimniekošanas resursu novērtējumu un meža apsaimniekošanas mērķus. PATA Grupa un apakšuzņēmēji, ar kuriem ir noslēgts līgums, apņemas ievērot FSC Pagaidu Nacionālā Meža Uzraudzības standarta Latvijai prasības, Latvijas Meža politikas prasības un saistošos Latvijas Republikas (turpmāk tekstā – LR) normatīvos aktus. MAP izstrādē, izmantoti grāmatvedības dati, MVR dati, Dabas datu pārvaldības sistēma “Ozols” un datorprogramma Meža eksperts.

MAP aktualizācija tiek veikta ne retāk kā vienu reizi gadā līdz 31.jūnijam un to pēc aktualizēšanas apstiprina valdes loceklis.

MAP izstrādes mērķis ir veicināt labas mežsaimniecības prakses nosacījumu ievērošanu un ieviešanu līdz ar stabilas meža apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu PATA Grupa uzņēmumos. Īpaša uzmanība tiek vērsta uz dabas aizsardzības prasību ievērošanu, saglabājot bioloģisko daudzveidību. Grupas uzņēmuma interesēs ir veicināt ekonomisko un sociālo mērķu sasniegšanu, sniedzot labumu gan vietējiem iedzīvotājiem, gan darbiniekiem, ņemot vērā viņu tiesības.

MEŽA APSAIMNIEKOŠANAS MĒRĶI

Ekonomiskie mērķi	Sasniegšanas metodes
Ilgtermiņa meža resursu izmantošana, nodrošinot bioloģiskās daudzveidības veicināšanu un saglabāšanu.	Sertificēšanās un FSC Pagaidu Nacionālā Meža Uzraudzības standarta Latvijai principu ievērošana, veicinot meža produktivitāti nākotnei, nodrošinot ilgtermiņa ienākumus.
Stabilas peļņas nodrošinājums, veicot saimniecisko darbību.	Mežizstrādes ciršanas apjomu vienmērīga izpilde.
Papildināt meža zemju skaitu, izmantojot jau īpašumā esošās platības.	Apmežojot lauksaimniecībā neizmantotās zemes.
Vides mērķi	Sasniegšanas metodes
Augstvērtīgu mežu veidošana, kurā tiek veicināta bioloģiskās daudzveidības veidošanās, saglabājot augstvērtīgus dižkokus, dobumainus kokus, putnu ligzdas.	Ievērojot bioloģiski vērtīgu mežaudžu meža apsaimniekošanas principus vismaz 10% meža platību PATA Grupa īpašumos, lai saglabātu bioloģiski augstvērtīgus mežus.
Ievērot ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas principus, nodrošinot, lai nocirstais apjoms nepārsnied pieaugumu.	Mežizstrādes plānošanā stingri ievērot aprēķinātos ciršanas apjomu 5 gadu periodā. Pārbaudīt aktualizētos datus, veicot regulāras meža inventarizācijas.
Sociālie mērķi	Sasniegšanas metodes
Godprātīga attieksme pret darbiniekiem, pakalpojumu sniedzējiem un sadarbības partneriem.	PATA Ētikas kodeksa ievērošana.
Sabiedrības informētība.	Plānoto cirsmu saraksts izvietots mājaslapā, sniedzot informāciju sabiedrībai par plānotajiem darbiem īpašumos.
Sabiedrības izglītošana.	Meža atjaunošanā un ieaudzēšanā iesaistīt ar nozari nesaistītus uzņēmumus, skolas.

1. PATA GRUPA MEŽAUDŽU RAKSTUROJUMS

PATA Grupa uz 25.03.2025. apsaimnieko 610 meža īpašumus visā Latvijas teritorijā, kuru kopējā platība sasniedz 8184,84 ha, no tām meža zemes ir vairāk kā 7820 ha platībā. Ar zilu krāsu Latvijas kartē atzīmētas apsaimniekoto meža teritoriju atrašanās vietas (skat. 1.attēls).

1.attēls. PATA Grupa apsaimniekotie meža īpašumi Latvijas teritorijā, MVR, 2025.

PATA Grupas uzņēmumu apsaimniekotā kopējā platība, kuru sastāvā ir mežs (ha), meža platība (ha) kā arī mežainuma pakāpe (%) norādīta tabulā (skat. 1.tabula). Redzams, ka visos Grupas uzņēmumos mežainums procentuālā izteiksmē sasniedz 90% un virs šī rādītāja. Šāds, augsts mežainums īpašumā norāda uz bagātīgu bioloģisko daudzveidību, augstu oglekļa piesaistes potenciālu, kā arī spēcīgu vides un klimata regulējošo funkciju. Procentuāli mežainākie īpašumi ir uzņēmumā PATA Strenči, kur mežainums sasniedz 98%. Vidējā mežainuma vērtība visos grupas uzņēmumos ir 96%.

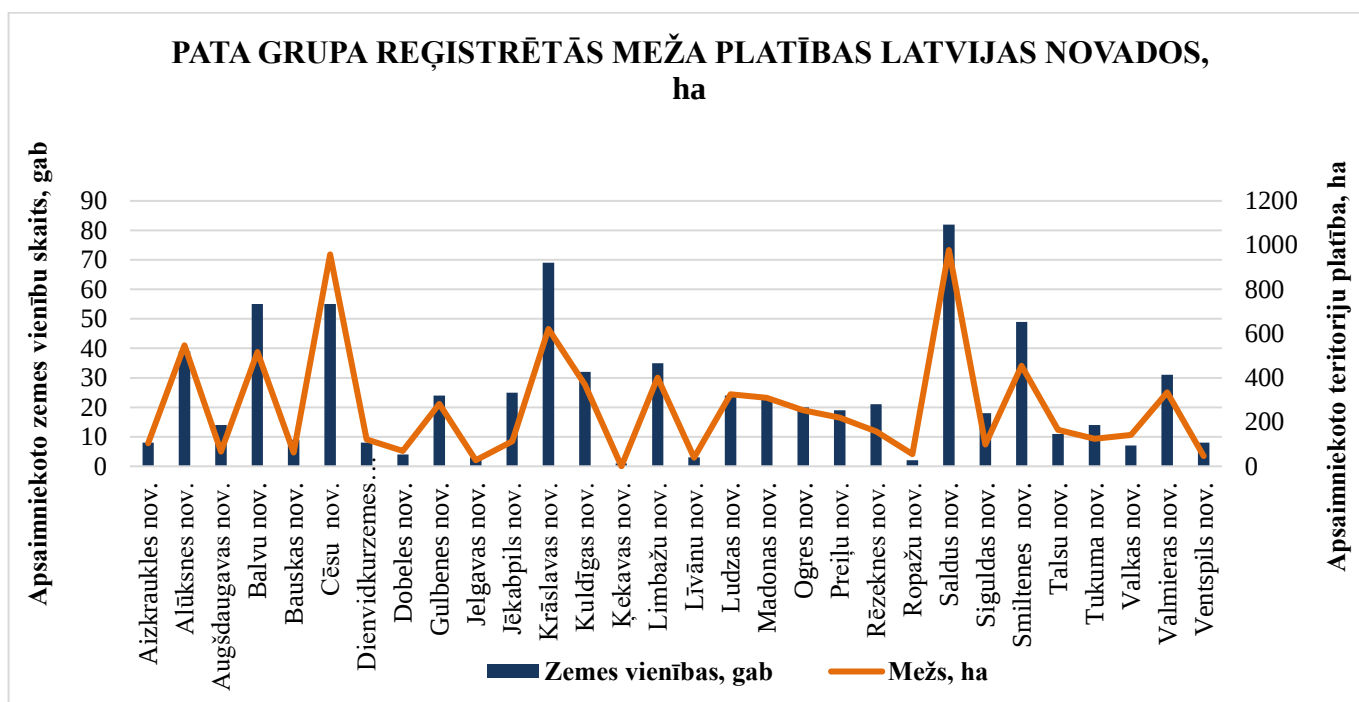
1.tabula

PATA GRUPA APSAIMNIEKOTO TERITORIJU PLATĪBAS (ha) UN MEŽAINUMA ĪPATSVARŠ KOPEJĀ PLATĪBĀ (%), MVR, 2025.

Meža īpašnieks	Kopējā apsaimniekojamā teritorija (ha)	Mežs (ha)	Mežainums (%)
PATA	3870,5	3624,25	94%
PATA Saldus	336,73	320,78	95%
PATA Strenči	1778,89	1738,48	98%
Latvijas Meži	2198,36	2138,75	97%
KOPĀ:	8184,84	7822,26	Vidējā vērtība: 96%

PATA Grupas uzņēmumu reģistrētās kopējās īpašumu platības, kuru sastāvā ir mežs pa visu Latvijas teritoriju apskatāmas 2.attēlā (skat. 2.Attēls).). Lielākais PATA Grupa uzņēmumiem piederošo **zemes vienību** skaits (gab) ir Saldus novadā – 82, Krāslavas novadā – 69, kam seko Balvu novads – 55.

Lielākās reģistrētās meža platības ir Saldus novadā – 977,89 ha, Cēsu novadā – 958,47 ha, kam seko Krāslavas novads – 620,97 ha.

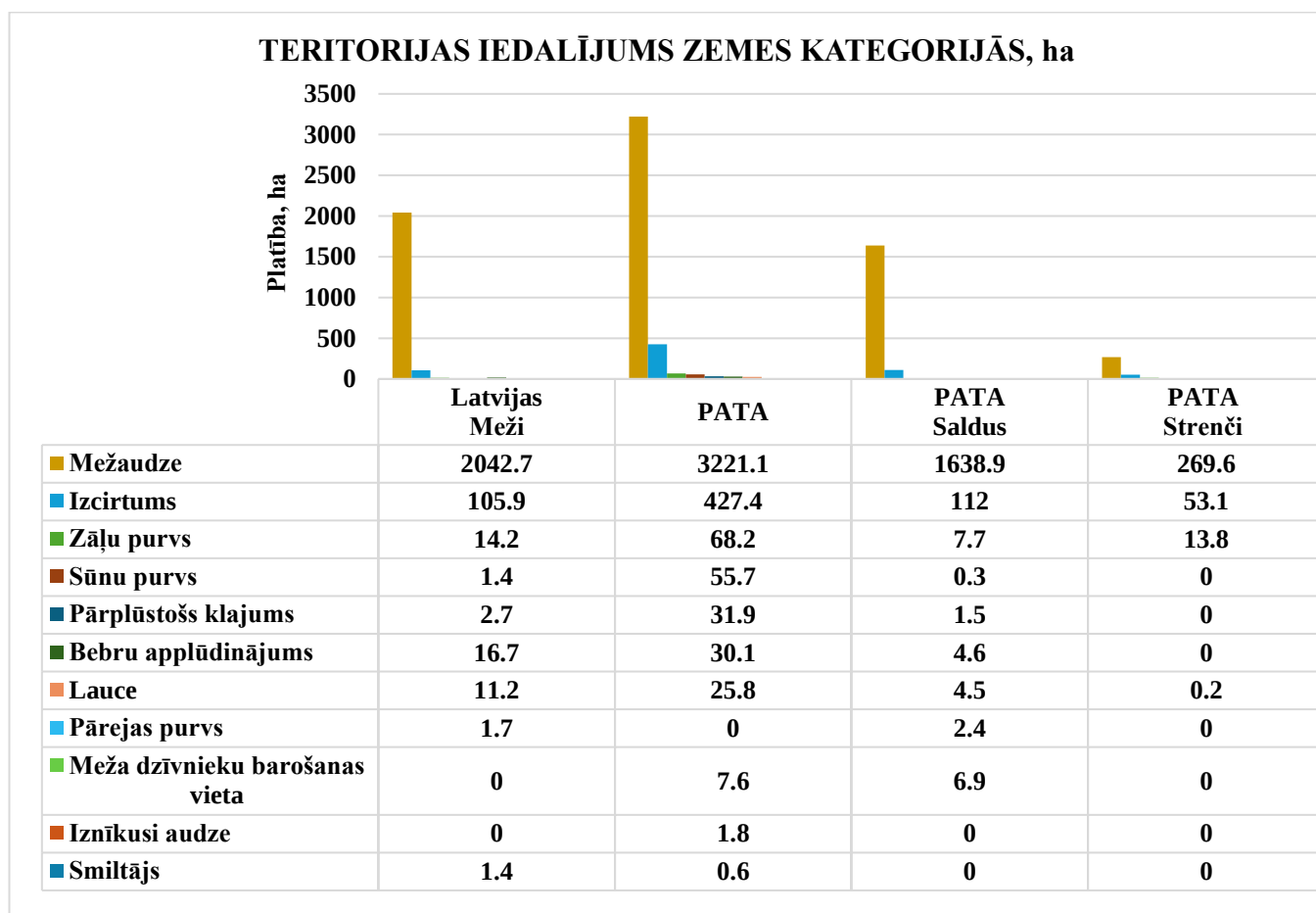
2.attēls. PATA Grupas uzņēmumu reģistrētās īpašuma platības, kuru sastāvā ir mežs Latvijas novados, MVR, 2025.

PATA Grupas uzņēmumu platības sastāda – mežaudzes, izcirtumi, zāļu purvi, sūnu purvi, pārplūstoši klajumi, bebru applūdinājumi, lauces, pārejas purvi, meža dzīvnieku barošanas vietas,

iznīkušas audzes, smiltāji (skat. 3.attēls). PATA uzņēmuma apsaimniekoto īpašumus, kuru sastāvā ir mežs ar kopējo platību 3870,2 ha, kam seko Latvijas Meži ar 2197,9 ha, PATA Saldus 1778,9 ha un PATA Strenči ar 336,7 ha.

Meža īpašumos sastopami izcirtumi 427,4 ha, PATA Saldus 112 ha, Latvijas Meži 105,9 ha un PATA Strenči 53,1 ha. Arī zāļu purvu platības uzņēmumos sastāda salīdzinoši lielas platības, PATA 68,2 ha, Latvijas Meži 14,2 ha, PATA Strenči 13,8 ha un PATA Saldus 7,7 ha.

Kopējā zemes platība, kuru sastāvā ir mežs PATA Grupā pa visiem uzņēmumiem kopā sasniedz 8184,84 ha.

3.attēls. PATA Grupa uzņēmumu teritorijas iedalījums zemes kategorijās, MVR, 2025.

PATA Grupas uzņēmumu struktūras pamatā ir mežaudze, kas aizņem lielāko platību, tam seko izcirtumi un zāļu purvi, pārējie zemes veidi sastāda mazāk par 1% no kopējās platības. Meža zemes kategoriju īpatsvars kopējā platībā norādīts tabulā (skat. 2.tabula).

**PATA GRUPA MEŽA ZEMES KATEGORIJU ĪPATSVARS KOPĒJĀ PLATĪBĀ (%),
MVR, 2025.**

Zemes kategorija	Zemes kategorijas īpatsvars (%)
Mežaudze	88%
Izcirtums	9%
Zāļu purvs	1%
Sūnu purvs	1%
Pārplūstošs klajums	0%
Bebu applūdinājums	1%
Lauce	0%
Pārejas purvs	0%
Meža dzīvnieku barošanās vieta	0%
Iznīkusi audze	0%
Smiltājs	0%
KOPĀ:	100%

1.1. MEŽAUDŽU PLATĪBU IEDALĪJUMS BONITĀTĒS

Bonitāte norāda mežaudzes ražību. To nosaka valdošās koku sugas augstums noteiktā vecumā. MK noteikumu Nr. 384 “Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi” 3. pielikumā norādītas bonitātes attiecībā pret vecumu un augstumu. Apkopojot informāciju par visiem Grupas uzņēmumiem, PATA Grupā lielākais īpatsvars ir ar tieši I bonitātes mežaudzēm, to īpatsvars pret kopējo platību ir 26%. Vairumā platību – 20% sastopamas arī Ia un II bonitātes audzes. Rezultāti norāda, ka Grupas apsaimniekotajos īpašumos vairumā sastopamas augstražīgas mežaudzes (skat. 3.tabula). Šādās mežaudzēs augošie koki veido ievērojami labākus sortimentus ar augstu koksnes kvalitāti, kas veicina arī ekonomisko ienesību.

3. tabula

PATA GRUPAS MEŽAUDŽU IEDALĪJUMS BONITĀTĒS, ha, MVR, 2025.

Uzņēmums	Ia	I	II	III	IV	V	VI	Nav meža zeme	KOPĀ:
SIA PATA	702,01	1002,05	766,94	453,35	178,78	76,55	21,37	649,01	3850,06
PATA Saldus	413,02	495,07	384,00	204,24	114,90	23,25	4,45	139,96	1778,89
PATA Strenči	75,35	59,13	83,87	35,75	9,09	6,44	-	67,10	336,73
Latvijas Meži	412,76	544,16	393,76	335,04	251,97	66,30	38,68	155,26	2197,93

Kopā (ha):	1603,14	2100,41	1628,57	1028,38	554,74	172,54	64,5	1011,33	8163,61
Īpatsvars (%):	20%	26%	20%	12%	7%	2%	1%	12%	100%

1.2. TERITORIJAS IEDALĪJUMS AUGŠANAS APSTĀKĻU TIPOS

PATA Grupas AAT apkopojums apskatāms zemāk tabulas veidā (skat. 4.tabula). Pēc platības un augšanas apstākļu tipiem vairākumā grupas uzņēmumu īpašumu sastopami sekojoši AAT:

Vēris sastopams 26633,8 hektāru platībā jeb 32% no kopējās platības. Šis meža tips grupas uzņēmumu īpašumos sastopams visbiežāk. Vērim raksturīga bagātīga augsne un zemsega. Mežaudzēs kā mērķa sugas sastopamas egles, bērzi, ozoli, oši, apses un baltalkšņi, kas veido I bonitātes tīraudzes. Pamežā sastopami parastie kadiķi, parastais pīlādzis un parastā lazda.

Damaksnis sastopams 1909,9 hektāru platībā jeb 23% no kopējās platības. Damaksnis raksturojams kā mežs ar bagātīgu augsni un zemsegu, kurā sastopamas augstražīgas, I un Ia bonitātes priežu, bieži arī egļu un bērzu sausieņu audzes. Pamežā vienmērīgi, taču reti sastopamas lazdas, kadiķi un pīlādži. Zemsedzē sastopamas auglības ziņā prasīgākas sugas, kā, zemenes vai zaķskābenes.

Niedrājs sastopams 503,6 hektāru platībā grupas uzņēmumu īpašumos jeb 6% no kopējās platības. Šajā meža tipā augsne raksturojama kā vidēji auglīga un skāba. Pārmitrs augšanas apstākļu tips, kurā nepārtraukti turpinās pārpurvošanās process. Mērķa sugas šī meža tipa mežaudzēs ir priede, kas veido IV bonitātes audzes, kā arī priedes un bērza mistraudzes. Pameža sugas ir kadiķis, krūklis un kārklis.

4. tabula

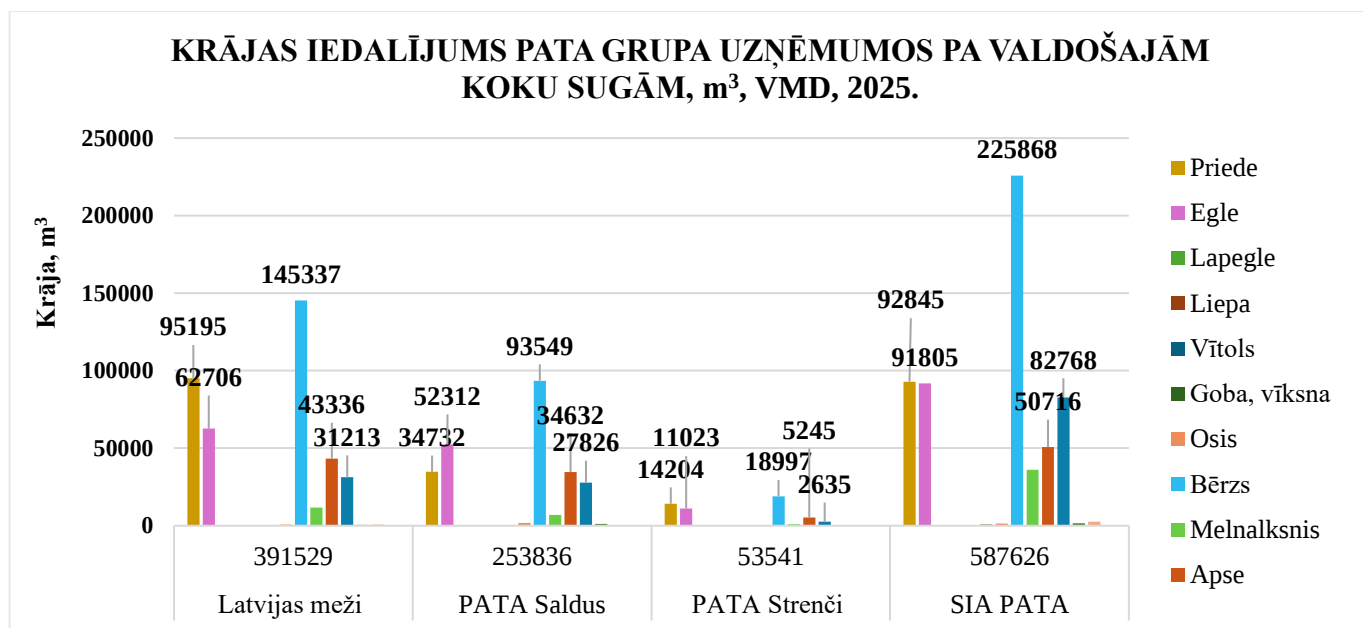
PATA GRUPAS ĪPAŠUMU IEDALĪJUMS AAT, ha, MVR, 2025.

AAT	Latvijas Meži	PATA Saldus	PATA Strenči	PATA	KOPĀ:	Īpatsvars (%):
Vēris	625,6	689,9	63	1255,3	2633,8	32%
Damaksnis	456,9	429,7	145,5	877,8	1909,9	23%
Niedrājs	217,8	59,5	31,2	195,1	503,6	6%
Slapjais vēris	161,2	73,5	5,8	232,7	473,2	6%
Šaurlapju kūdrenis	149	106,8	21,2	171,7	448,7	5%
Slapjais damaksnis	116,8	39,4	6	130,6	292,8	4%
Platlapju kūdrenis	81,9	84,7	4,3	133,1	304	4%
Šaurlapju ārenis	74,8	58,1	5,8	153,7	292,4	3%
Dumbrājs	65	37,4	18,6	149,7	270,7	3%
Lāns	48	28,5	4,1	74,4	155	2%
Platlapju ārenis	47,8	90,7	12,5	171,7	322,7	4%

Purvājs	38,8	6,6	1,5	38,7	85,6	1%
Mētru kūdrenis	37,8	4,4	-	9,1	51,3	1%
Slapjais mētrājs	14,2	7,3	1,6	11,5	34,6	0%
Mētrājs	6,2	-	1,3	17,7	25,2	0%
Viršu kūdrenis	3,9	1,2	-	3,9	9	0%
Gārša	2	28,6	0,2	12	42,8	1%
Sils	1,7	-	-	1,9	3,6	0%
Liekņa	1,7	-	0,1	2	3,8	0%
Slapjā gārša	0,5	6,2	-	3,7	10,4	0%
Slapjais damaksnis	-	39,4	6	130,6	176	2%
Mētru ārenis	-	1,5	-	10,6	12,1	0%
Citi AAT	46,4	25,1	14	213,9	299,4	4%
KOPĀ:	2198	1818,5	342,7	4001,4	8360,6	100%

1.3. KRĀJAS IEDALĪJUMS PA VALDOŠAJĀM KOKU SUGĀM

Koksnes krājas analīze, izdalot pa koku sugām un arī attiecībā pret visu mežaudzi, ir svarīga gan apsaimniekošanas plānošanas procesā, ņemot vērā, ka katrai koku sugai ir atšķirīga augšanas gaita un nepieciešamais augsnes veids veiksmīgai augšanas nodrošināšanai. Dati lieti noder koksnes resursu realizācijas plānošanas procesā, kas nosaka meža vērtību šobrīd un nākotnē pēc katras sugas vērtības, kas tiek atšķirīgi vērtēta. Arī tirgus pieprasījuma tendencēm ir liela loma kokaudzes krājas pieauguma prognozēšanā. Apskatot attēlā norādīto informāciju, kur izdalīta krāja pa sugām, redzams, ka vislielākais krājas apjoms ir Grupas uzņēmumā SIA PATA ar kopējo krāju 587 626 m³ (skat. 4.attēls).

1. Attēls. Krājas iedalījums PATA Grupā uzņēmumos pa valdošajām koku sugām, m³, MVR, 2025.

SIA PATA attiecībā pret citām sugām izteikti dominē koku sugas – bērzs 225868 m³, priede 92845 m³ un egles 91805 m³.

Arī pārējos Grupas uzņēmumos dominē šīs trīs koku sugas. Bērzs ir ātraudzīga un izturīga koku suga, kas Latvijā ir viena no izplatītākajām. Arī priede un egles ir ļoti izplatītas koku sugas Latvijas teritorijā, kas sniedz ievērojamu ekoloģisko un ekonomisko pievienoto vērtību, taču tās augšana ir lēnāka un prasa ilgāku laiku lielākas krājas sasniegšanai.

PATA Saldus uzņēmumā bērza krāja sasniedz 93549 m³, egles 52312 m³ un priedes 34732 m³. PATA Strenči bērza krāja sastāda 18997 m³, priedes 14204 m³ un egles 11023 m³. Latvijas Meži bērza krāja sastāda 145337 m³, egles 62706 m³ un priedes 95195 m³.

1.4. VALDOŠO KOKA SUGU KRĀJAS IEDALĪJUMS PA VECUMA GRUPĀM

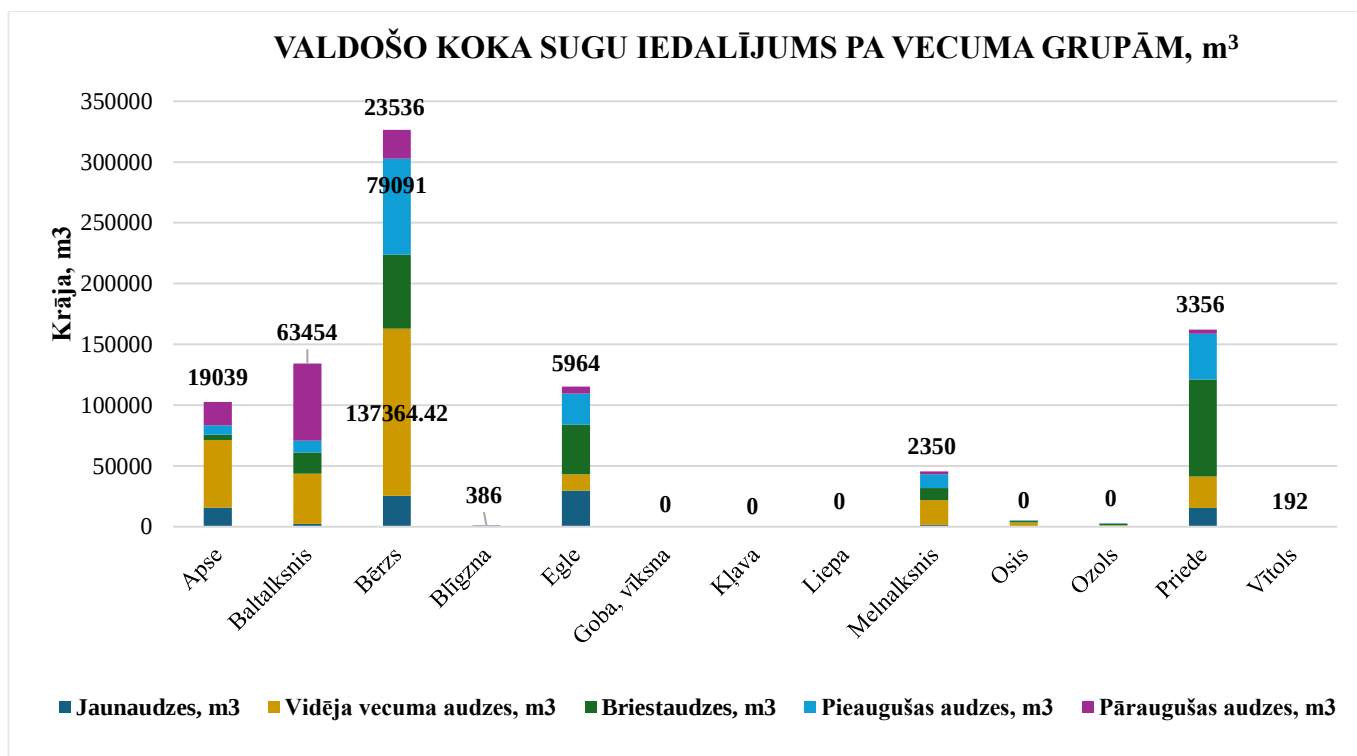
Apkopojot valdošo koka sugu krāju pa vecuma grupām, redzams, ka no kopējās krājas PATA Grupa uzņēmumos, lielāko krāju veido tieši vidēja vecuma audzes – 34%, briestaudzes 24% un pieaugušas audzes 19%.

PATA GRUPA VALDOŠO KOKA SUGU KRĀJAS IEDALĪJUMS PA VECUMA GRUPĀM, m³, MVR, 2025.

Valdošā koku suga	Jaunaudzis, m ³	Vidēja vecuma audzis, m ³	Briestaudzis, m ³	Pieaugušais audzis, m ³	Pāraugušais audzis, m ³	KOPĀ:
Priede	15410,49	25861,87	79841	37649	3356	162118,36
Egle	29639,84	13375,21	41010	25355	5964	115344,05
Bērzs	25515,20	137364,42	60885	79091	23536	326391,62
Melnalksnis	1445,83	20256,23	9986	11560	2350	45598,06
Apse	15792,55	55548,77	4350	7818	19039	102548,32
Baltalksnis	2419,91	41307,02	17241	9807	63454	134228,93
Ozols	-	1258,36	1042	530	-	2830,36
Osis	1,00	3733,30	951	572	-	5257,3
Liepa	-	296,59	-	131	-	427,59
Goba, vīksna	-	35,10	-	221	-	256,1
Vītols	-	-	-	-	192	192
Blīgzna	-	632,48	-	1,89	386	1020,37
Kļava	0,00	397,88	0,00	0,00	-	397,88
Kopā:	90224,82	300067,23	215306	172735,89	118277	896610,94
Īpatsvars (%):	10%	34%	24%	19%	13%	100%

Apskatot attēlu (skat. 4.attēls) un analizējot valdošo sugu iedalījumu pa vecuma grupām, redzams, ka gan vidēja vecuma audzis, gan briestaudzis attiecībā pret citām vecuma grupām ir ievērojamā vairākumā. Uz kopējo koku sugu fona, vairāk izceļas tieši bērza un priedes krājas apjomi, kas ir apskatāms arī attēlā. Lielāko daļu krājas veido vidēja vecuma (137364,42 m³) bērzi. Šādas mežaudzis norāda, ka tās tiek aktīvi apsaimniekotas, tai pat laikā saglabājot ekosistēmas līdzsvaru. Vidēja vecuma mežaudzis ir bagātas ar bioloģisko daudzveidību, šādās audzēs labprāt uzturas gan dažādi meža dzīvnieki gan labprātīgi aug dažādas bioloģiski vērtīgas augu sugas. Šādas audzis ir veiksmīgs nākotnes ieguldījums arī ekonomiskā ziņā, tuvākajos gados sasniedzot pieaugušais audzis vecumu un sniedzot kvalitatīvu materiālu kokrūpniecībai.

Arī pieaugušais bērza audzis (79091 m³) un pāraugušais baltalkšņu audzis (63454 m³) pret citām vecuma grupām un koku sugām, ir lielā skaitā. Šādu koksnes krāju veido PATA Grupa uzņēmumu īpašumos esošie bērzi un baltalkšņi mežu biotopos, mikroliegumos un īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kas ir īpaši nozīmīgi sugu dzīvotnēm un bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai ekosistēmā.

4.attēls. PATA Grupa valdošo koka sugu iedalījums pa vecuma grupām, m³, MVR, 2025.

1.5. VIDĒJĀ KOKSNES KRĀJA

Latvijas mežos atkarībā no meža tipa un augšanas apstākļiem vidējā koksnes krāja uz hektāra ir robežās no 120 – 180 m³ ha. PATA Grupas uzņēmumos vidējā krāja nogabalā ietilpst šo vērtību robežās. Lielāko, vidējo koksnes krāju nogabalā sasniedz uzņēmums Latvijas Meži (178 m³ ha), turpretim mazāko – PATA Saldus (143 m³ ha) (skat. 6.tabula).

6.tabula

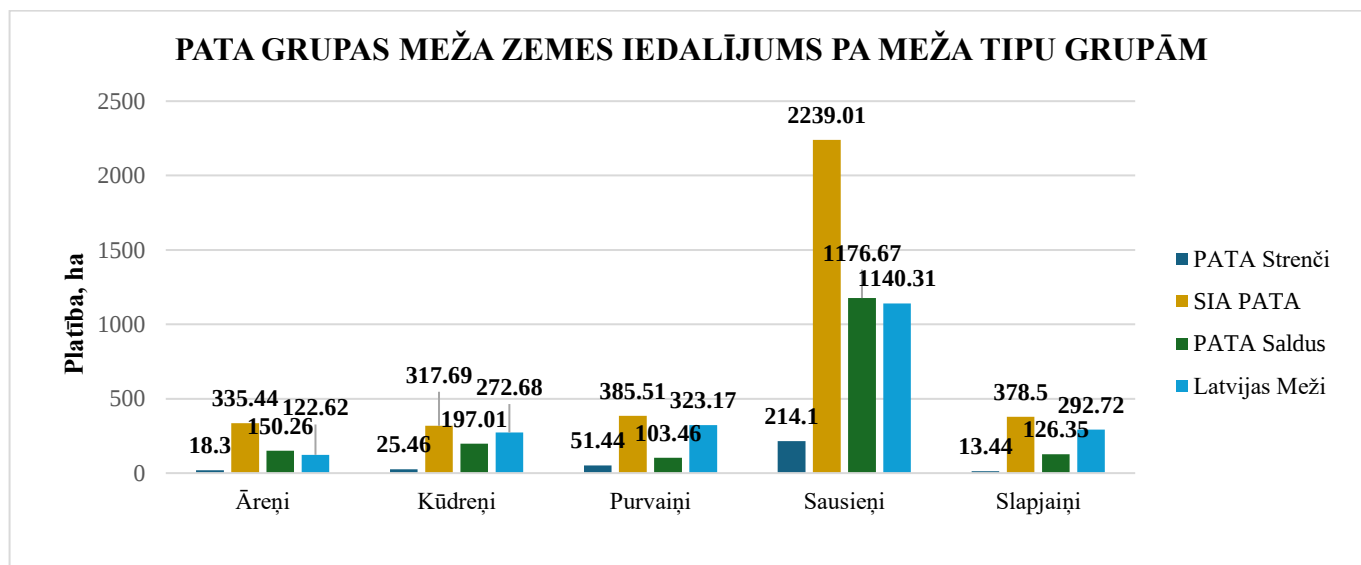
VIDĒJĀ KOKSNES KRĀJA PATA GRUPA UZŅĒMUMOS, m³ ha, MVR, 2024.

Uzņēmums	Vidējā krāja uz nogabalu m ³ /ha
SIA PATA	153
PATA Saldus	143
PATA Strenči	159
Latvijas Meži	178

1.6. MEŽA ZEMES IEDALĪJUMS PA MEŽA TIPU GRUPĀM

Pēc meža zemes iedalījuma pa meža tipu grupām, redzams, ka visos grupas uzņēmumos dominē sausieņu grupā ietilpstošie meža tipi (skat. 5.attēls). Visvairāk sausieņu (2239,01 ha), purvainu (385,51 ha), slapjainu (378,5), āreņu (335,44 ha) un kūdreņu (317,69 ha) sastopami SIA PATA, turpretim vismazāk sausieņu (214,1 ha), purvainu (51,44 ha), slapjainu (13,44 ha), āreņu (18,3 ha) un kūdreņu (25,46 ha) veido mežaudzes PATA Strenči.

PATA Grupa uzņēmumu īpašumos nav sastopams grānis, kas pieder slapjainu meža tipu grupai un viršu ārenis, kas pieder pie āreņiem.

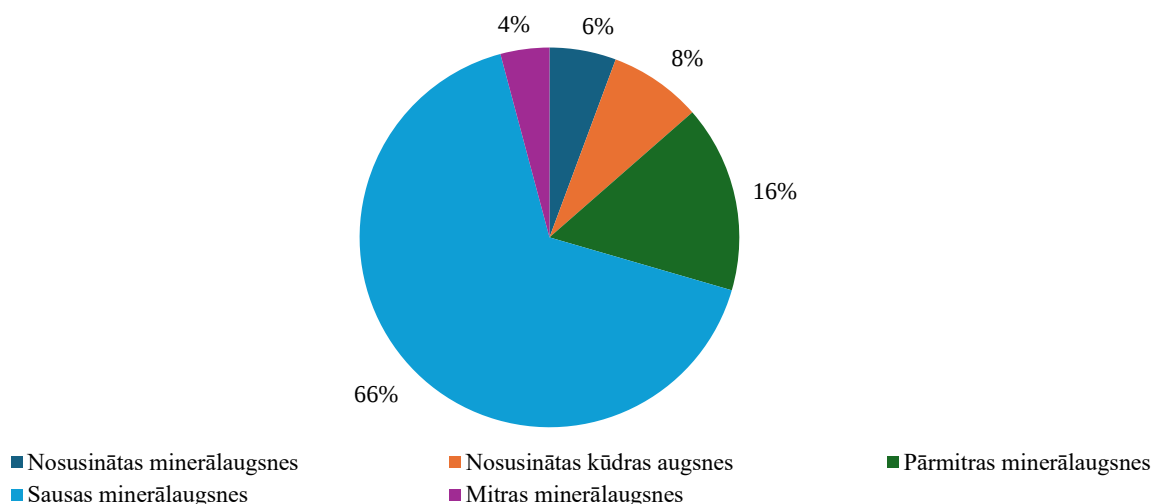

5.attēls. PATA Grupa meža zemes iedalījums pa meža tipu grupām, ha, MVR, 2025.

Analizējot meža zemes iedalījumu pa meža tipu grupām, datu apkopojums uzrāda, ka 66% no kopējās meža zemes sastāda meži ar sausām minerālaugsņēm jeb sausieņu meža tipi (skat. 6.attēls). Sausieņu tipos esošie kokaugi aug uz normāla mitruma minerālaugsņēm, šādas minerālaugsnes sastopamas vairāk kā pusē grupas uzņēmumu īpašumu. Meži ar mitrām minerālaugsņēm jeb slapjaini sastopami 4% apmērā un meži ar pārmitrām kūdras augsņēm jeb purvaini 16%. Mežaudzes sausieņu, slapjainu un purvainu meža tipu grupās, uzskatāmas par bioloģiski nozīmīgākajām, jo šādos mežos sastopama lielākā, bioloģiskā daudzveidība.

Grupas uzņēmumu īpašumos pavisam nelielā daudzumā sastopama āreņu meža tipu grupa– 6%, kam raksturīgas nosusinātas minerālaugsnes un kūdreņi 8%, kam raksturīgas nosusinātas kūdras augsnes.

MEŽA ZEMES IEDALĪJUMS PA AUGŠŅU TIPIEM, %

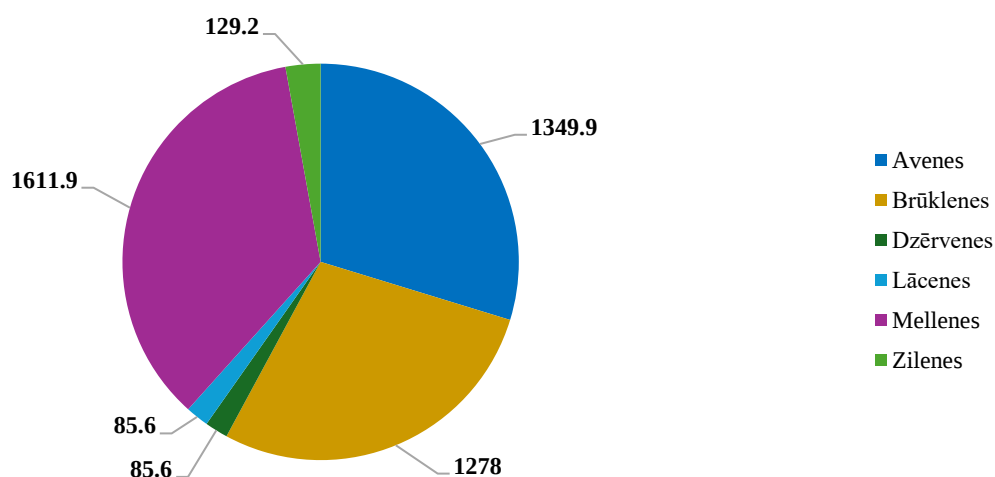
6.attēls. PATA Grupa meža zemes iedalījums pa meža tipu grupām, %, MVR, 2025.

1.7. MEŽA NEKOKSNES PRODUKTI

Meža izmantošana ir viens no galvenajiem dabas resursu pārvaldības virzieniem, tas aptver dažādus virzienus, sākot jau ar ekonomisku labumu veicinošām darbībām un koksnes ieguvei līdz pat rekreācijai un dabas aizsardzībai. Mūsdienās mežu izmantošana tiek organizēta arvien vairāk saskaņā ar ilgtspējīgas attīstības principiem, kas nozīmē – izmantot resursus tā, lai tie saglabātos arī nākamajām paaudzēm. Mūsdienās mežs primāri tiek izmantots koksnes ieguvei, tomēr mežs sniedz daudz vairāk. Mežā bez koksnes iegūstami arī citi materiālie produkti – ogas, augļi, rieksti, sēnes, ārstniecības augi, u.c. To vākšana tiek uzskatīta par meža blakus izmantošanu. Pie mežā iegūstamajiem materiālajiem nekoksnes resursiem pieder savvaļas augi, medījамie dzīvnieki, biškopības produkti (medus, vasks), sulas un Ziemassvētku eglītes. Pie meža nemateriālajiem nekoksnes produktiem pieder dažādi ainavu veidojošie faktori un dabas elementi, kā arī rekreācijas un aktīvās atpūtas iespējas.

Latvijas mežos iegūstamas ievērojamas ogu ražas, pateicoties labvēlīgajiem augšanas apstākļu tiptiem. Analizējot pieejamo informāciju par dažādiem augšanas apstākļu tiptiem, apkopoti dati par PATA Grupa uzņēmumos apsaimniekotajām platībām. Vislielākās platības sastāda meži, kuros ievācamas mellenes (1611,9 ha), tiem seko meži, kuros labprāt aug avenes un iespējama to ievākšana (1349,9 ha) un trešo lielāko daļu no kopplatības aizņem meži, kuros iegūstamas brūklenes (1278 ha) (skat.7.attēls).

PATA GRUPAS UZŅĒMUMOS IEGŪSTAMIE NEKOKSNES PRODUKTI, ha

7.attēls. PATA Grupa meža ogu ieguves platības, ha

Meža ogas un sēnes netiek komerciāli iegūtas PATA Grupa uzņēmumu apsaimniekotajos īpašumos, taču to ieguve ir brīvi pieejama vietējiem iedzīvotājiem, kamēr tiek ievērotas ugunsdrošības prasības, platības netiek piesārņotas vai postītas.

1.8. MEDĪBU SAIMNIECĪBA

Medības ir sabiedrībai nozīmīgs saimnieciskās darbības veids, kas palīdz uzturēt dzīvnieku skaita līdzsvaru. Medību saimniecība nodrošina bioloģisko daudzveidību tādā līmenī, lai pārmērīgi nepieaugtu stirnu, mežacūku, briežu, zaķu un citu dzīvnieku populācija. Dzīvnieku skaitam pieaugot, var rasties nevēlami, būtiski bojājumi jaunaudzēs un tikko apmežotās platībās. Meža dzīvnieki apēd jaunās koku dzinumus daļas un galotnes ciktāl tās iespējams aizsniegt un būtiski bojā koku mizu, to saskrāpējot. Šādi bojājumi ir ļoti nozīmīgi un ietekmē gan mežaudzē esošo sugu skaitu, gan to tālāku attīstību un mežaudzes veidošanos. Pārlietu liels meža dzīvnieku skaits veicina arī to grupēšanos lielākos baros, kas veicina slimību pārnēsāšanu un izplatību.

PATA Grupa medību saimniecības mērķis ir atbalstīt gan meža īpašniekus, gan mednieku kolektīvus, veicināt atbildīgu un sabalansētu medību saimniecību attīstību, kas ir būtiska gan ekoloģiskā, gan ekonomiskā līmenī. PATA Grupa atbalsta Latvijas medniekus, veidojot sadarbības un sniedzot ieguldījumu mednieku profesionālo iemaņu stiprināšanā. Grupas uzņēmumi ar patiesu prieku atbalsta Latvijas Mednieku savienības un Nacionālo bruņoto spēku organizētās tālšaušanas sacensības “Vienoti Valstij!” kopš 2021.gada.

Medību saimniecība palīdz novērst potenciālos riskus un nodrošina mežaudzes ilgtspējību, mazina slimību izplatīšanās risku, kas var kaitēt mājdzīvniekiem, mājlopiem vai pat cilvēkiem.

Latvijas teritorijā medījamo dzīvnieku limitus nosaka Valsts meža dienests Latvijas Republikas Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Analizējot Valsts meža dienesta mājaslapā pieejamos, publicētos datu apkopojumus par medījamo dzīvnieku populācijām un atļauto medījamo dzīvnieku sugām, redzams ka kopš 2023. gada stirnu un meža cūku medīšana netiek limitēta vai ierobežota. Lūšu medīšana ir aizliegta jeb lūsis noteikts par nemedījamu sugu. Apkopojums par noteikto medījamo dzīvnieku skaitu Latvijā skatāms tabulā (skat. 7.tabula).

7.tabula

**NOTEIKTAIS MEDĪJAMO DZĪVNIEKU SKAITS LATVIJĀ MVR, 2020. –
2024.GADĀ, tūkst.**

Suga	01.04.2020.	01.04.2021.	01.04.2022.	01.04.2023.	01.04.2024.
Limitētie medijamie dzīvnieki:					
Alnis	24	23	21	19	18
Staltbriedis	66	71	71	69	68
Stirna	197	201	207	nelimitēts	nelimitēts
Meža cūka	22	26	26	nelimitēts	nelimitēts
Vilks	1.2	1.3	1.3	1.4	1.4
Lūsis	1.3	1.4	nemedījams	nemedījams	nemedījams
Mednis	4	4	4	4	4
Rubenis	19	18	17	17	15
Nelimitētie medijamie dzīvnieki:					
Stirna				230	216
Meža cūka				24	21
Baltais zaķis	12	11	11	11	10
Pelēkais zaķis	31	35	35	35	33
Meža cauna	23	23	23	23	22
Akmens cauna	8	8	8	8	9
Lapsa	32	32	32	33	32
Bebrs	63	63	62	61	57
Jenotsuns	29	28	29	28	27
Amerikas ūdele	24	23	23	22	22
Āpsis	17	17	18	18	18
Sesks	16	15	15	15	15
Ondatra	5	6	6	6	6
Mežzirbe	26	27	27	27	limitēts

Kopējo, nomedīto dzīvnieku uzskaiti MVR veic pa struktūrvienībām visā Latvijas teritorijā. Netiek ņemtas vērā meža īpašumtiesības, pēc kā būtu iespējams noteikt precīzu nomedīto vai bojā gājušo dzīvnieku skaitu tieši PATA Grupa apsaimniekotajās teritorijās. Nomedīto dzīvnieku apkopojums medību sezonās 2021. – 2024. gadam pievienots tabulā (skat. 8.tabula).

**NOMEDĪTO DZĪVNIIEKU UZSKAITE, MVR, gab., 2020./2021. – 2023./2024. GADĀ
LATVIJĀ**

Suga	2020./2021.	2021./2022.	2022./2023.	2023./2024.
Limitētie medjamie dzīvnieki:				
Alnis	7163	6521	6110	5153
Staltbriedis	20524	24047	24985	24949
Stirna	37730	35344	nelimitēts	nelimitēts
Meža cūka	19262	24485	nelimitēts	nelimitēts
Vilks	281	281	300	300
Lūsis	77	0	nemedījams	nemedījams
Mednis	0	0	0	0
Rubenis	0	0	0	0
Mežirbe				20
Nelimitētie medjamie dzīvnieki:				
Stirna			27525	18736
Meža cūka			28006	30153
Baltais zaķis	325	157	146	90
Pelēkais zaķis	1754	1506	1374	976
Meža cauna	1487	1568	1161	717
Akmens cauna	330	272	255	219
Lapsa	11809	10821	8612	7980
Bebrs	27006	24414	21400	19778
Jenotsuns	6385	7444	5403	5556
Amerikas ūdele	669	584	532	301
Āpsis	1416	1556	1302	1175
Sesks	419	350	333	236
Ondatra	81	80	55	34
Mežirbe	95	39	75	limitēts

MVR izveidotajā mobilajā lietotnē “Mednis” ir izveidots rīks sadarbībā ar Meža valsts reģistru (MVR) medību datu ievākšanai un informācijas aprītei. Lietotnē iespējams reģistrēt gan dzīvnieku veiktos postījumus lauksaimniecības zemēs, mežā vai infrastruktūrai, gan to klātbūtni teritorijā; gan nomedīšanas faktu; gadījumu, ja dzīvnieks ticis ievainots vai satiksmes negadījumā dzīvnieks ticis notriekts. Iespējams arī ziņot par novērotiem dzīvniekiem vai to klātbūtni teritorijā. Lietotne paredzēta tam, lai nodrošinātu operatīvu medību informācijas apriti ar MVR un veicinātu mežsaimniecības resursu izmantošanu, saglabāšanu un regulēšanu optimālā līmenī, vienlaicīgi mazinot postījumu un zaudējumu riskus mežsaimniecības un lauksaimniecības nozarēs.

PATA Grupa savas apsaimniekotās teritorijas iznomā vairākiem medību kolektīviem un apvienībām visā Latvijā. Kopējā iznomāto teritoriju platība, kas tiek nomāta medību saimniecībai sasniedz 7074,51 ha jeb 86% no visu uzņēmumu kopējās platības (skat. 7.tabula).

PATA GRUPA NOSLĒGTO MEDĪBU TIESĪBU NOMAS LĪGUMU SKAITS UN IZNOMĀTĀS PLATĪBAS, MVR, 2025.

Uzņēmums	PATA	PATA Saldus	PATA Strenči	Latvijas Meži	KOPĀ:
Noslēgtie līgumi, gab	186	83	9	63	341
Platības, ha	4217,51	1411,81	293,31	1151,88	7074,51

1.9. SOCIĀLEKONOMISKO APSTĀKĻU RAKSTUROJUMS LATVIJAS TERITORIJĀ

Meža atjaunošana notiek gan mākslīgi stādot, gan dabiskās atjaunošanās ceļā, gan mērķtiecīgas apmežošanas rezultātā apmežojot lauksaimniecībā neauglīgas, neizmantojamas zemes. Šobrīd Latvijas teritorijā 3,44 miljonu hektāru platībā jeb 53% sastopams mežs, un tā teritorijas arvien turpina paplašināties. Katru gadu strauji pieaug mežā uzkrātās koksnes apjomi, pat trīs reizes straujāk kā pieaug meža platību apjomi, kas liecina par to, ka valstī tiek veikta mērķtiecīga un ilgtspējīga meža apsaimniekošana. Mežizstrādes apjomi ir mazāki, kā dabiskais pieaugums.

Mežsaimniecības nozare ir viens no galvenajiem valsts ekonomikas stūrakmeņiem, kas sniedz tūkstošiem darbavietu, veicinot arī ekonomisko stāvokli valstī, tomēr arī kopējais iedzīvotāju skaits valstī ir noteicošs, jo neņemot vērā, ka darbavietu iespējas nozarē tiek nodrošinātas pietiekamā skaitā, iedzīvotāju skaita mazināšanās nozīmē arī kvalificēta darbaspēka trūkumu, kas negatīvi ietekmē arī nozari un tās iespējas attīstīties. Analizējot Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk tekstā – CSP) apkopotos datus par iedzīvotāju skaitu Latvijā un izmaiņas iedzīvotāju skaitā pa gadiem, piecu gadu periodā iedzīvotāju skaits sarucis par 35793. Šīs piecgades periodā tikai vienu gadu iedzīvotāju skaita izmaiņas vērtējamās kā augošas un pozitīvas, 2022. gadā novērots iedzīvotāju skaita kāpums par 7251 iedzīvotājiem, kas saistāms ar Ukrainas kara bēgļu ieceļošanu Latvijā. 2021.gadā novērots lielākā iedzīvotāju skaita lejupslīde valstī, kad iedzīvotāju skaits samazinājās par – 17 466 iedzīvotājiem.

IEDZĪVOTĀJU SKAITA IZMAIŅAS 2020.-2024. GADAM LATVIJĀ, CSP, 2025.

	2020	2021	2022	2023	2024
Kopējais iedzīvotāju skaits gada sākumā (tūkst.)	1907675	1893223	1875757	1883008	1871882
Pilsētās dzīvojošo iedzīvotāju skaits	1296883	1290233	1274586	1314515	1306736

Lauku teritorijās dzīvojošo iedzīvotāju skaits	610792	602990	601171	568493	565146
Iedzīvotāju skaita izmaiņas	(2020-2021) -14452	(2021-2022) -17466	(2022-2023) 7251	(2023-2024) -11126	(2024-2025) -

Bezdarba līmenis Latvijā vadoties pēc CSP datiem joprojām ir diezgan augsts – no 2024. gada 1.janvāra līdz 2025. gada aprīlim reģistrētais bezdarbs valsts teritorijā sasniedz 44 861 bezdarbnieku. Mazākais bezdarba līmenis, izdalot pa reģioniem ir Vidzemē, kur līdz 2025.gada aprīlim, tas sasniedz 5708 bezdarbnieku, taču lielākais – Latgalē 11013 bezdarbnieku.

PATA Grupa uzņēmumi ir vieni no lielākajiem darba devējiem Latvijā, kas nodrošina arvien jaunas darba vietas lielam skaitam jomas speciālistu. Mežsaimniecisko darbu izpildē tiek nodarbināti 94 darbinieki, kas veic pienākumus grupas uzņēmumu īpašumos. Grupas mežsaimniecisko darbu veikšanā tiek piesaistīti arī vairāki pakalpojumu sniedzēji. Sarakstu ar pakalpojuma sniedzējiem iespējams iegūt pēc pamatota pieprasījuma.

PATA Grupa sniedz darba vietas arī savās zāģmateriālu ražotnēs PATA Saldus – 171 darba vieta un PATA Jēkabpils 126, kopumā nodrošinot darba vietas 297 darbiniekiem.

Analizējot Centrālās statistikas pārvaldes datus par strādājošo mēneša vidējo bruto darba samaksu Latvijā kopā, gan atsevišķi mežsaimniecībā, redzams, ka mežsaimniecībā ik gadu vidējā mēneša darba samaksa arvien palielinās, kā arī tā ir augstāka kā vidējais atalgojums valstī (skat. 9.tabula).

9.tabula

VIDĒJĀ DARBA SAMAKSA LATVIJĀ, EUR, 2021. – 2024. GADĀ

	2021.	2022.	2023.	2024.
Vidējā darba samaksa valstī	1277	1373	1573	1685
Vidējā darba samaksa mežsaimniecībā un mežizstrādē	1346	1484	1748	1841

PATA Grupa sociālekonomiskā stāvokļa palielināšanai Latvijā, grupas uzņēmumi, paplašinot grupas uzņēmumu teritorijas un attīstot jaunas darbības sfēras, nodrošina darba vietas kompetentiem darbiniekiem reģionos. Grupas uzņēmumi sadarbojas ar vairākiem pakalpojumu sniedzējiem un viņu piesaistītajiem darbiniekiem tieši reģionos, atbalstot vietējos uzņēmējus. Sniegto pakalpojumu veidi un to sniedzēju skaits apkopoti tabulā (skat. 10.tabula).

10.tabula

PAKALPOJUMU SNIEDZĒJI

Pakalpojums	Skaitis
Augsnes gatavošana	7
Stādīšana/Agrotehniskā kopšana/Jaunaudžu kopšana/ Stādījumu aizsardzība	22
Mežizstrāde	1
KOPĀ:	30

PATA Grupa veido arī veiksmīgas, ilgtermiņa sadarbības ar vietējiem lauksaimniekiem. Šobrīd noslēgti 35 nomas līgumi ar kopējo lauksaimniecības zemju nomas platību 1074 ha. Vidējā nomas platība ir 30 ha. Tabulā uzskaitīts iznomāto platību skaits un apmērs ha (skat. 11.tabula).

11.tabula

PATA GRUPA IZNOMĀTĀS LIZ PLATĪBAS, ha

LIZ	PATA	PATA Saldus	PATA Strenči	Latvijas Meži
Iznomāto platību skaits, gab	18	4	2	11
Kopējais apjoms, ha	680,69	152,7	34,7	206,5

2. DABAS UN KULTŪRAS VĒRTĪBU AIZSARDZĪBA

Latvijas likumdošanā noteiktas astoņas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (ĪADT) kategorijas – nacionālais parks, biosfēras rezervāts, dabas parks, aizsargājamo ainavu apvidus, dabas liegums, dabas rezervāts, dabas piemineklis un aizsargājama jūras teritorija, kas savstarpēji atšķiras ar mērķi kamdēļ tas izveidots, teritorijas platību un dažādām aizsardzības pakāpēm. Lielākām aizsargājamām dabas teritorijām var būt izveidots zonējums, kas pēc atļautajām un aizliegtajām darbībām atbilst kādai no iepriekšminētajām kategorijām. ĪADT kopējā platība bez savstarpējas pārklāšanās ir 1637,24 tūkst. ha, no kuras lielāko daļu jeb 72,7% aizņem ĪADT sauszemes pamatteritorijas, savukārt ĪADT jūras pamatteritorijas vien 27,3%. Platības ziņā lielākā ĪADT ir Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts, kas veido 475514 ha jeb 29% no ĪADT kopējās aizņemtās platības (*Aizsargājamo teritoriju platība, daba.gov.lv, 2025*).

Arvien vairāk sugu visā pasaulē izmirst, tāpēc nozīmīgāk kļūst dabas vērtības saglabāšana. Mežsaimniecības mērķis ir ne tikai saimnieciskās darbības veikšana, bet arī bioloģiskās daudzveidības, ainavas un ekosistēmu aizsardzība. PATA Grupas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un ekosistēmas līdzsvaru. Īpaši saglabājamo vērtību izvērtēšanu PATA Grupa veic ārpakalpojuma sniedzējs “EcoSolutions and Environmental Resources Management”. Ne mazāk svarīga ir arī kultūrvēsturisko vērtību saudzēšana un saglabāšana, kas ir nozīmīgas vēstures liecības zinātnisko pētniecības darbu veikšanas procesos.

Aizsargājamo teritoriju tīklu veido teritoriju kopums, kas tiek īpaši aizsargātas, lai tiktu saglabāta dabas daudzveidība, ekosistēma, dzīvotnes un ainavas. Latvijā un Eiropas Savienībā aizsargājamo teritoriju tīkls ir būtiska dabas aizsardzības sastāvdaļa. Latvijā šīs aizsargājamā tīkla teritorijas veido dabas rezervāti, nacionālie parki, dabas parki, dabas liegumi, aizsargājamie ainavu apvidi, *Natura 2000* teritorijas un mikroliegumi.

Aizsargājamo teritoriju tīkls veido vismaz 10% no PATA Grupa uzņēmumu kopplatības. HCV (High Conservation Value) augstvērtīgo mežu kategoriju platības tika noteiktas izmantojot Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēmu “Ozols” un veikta pārbaude LVM GEO.

Aizsargājamo biotopu, dzīvotņu, sugu izvērtēšanu PATA Grupā veic “EcoSolutions and Environmental Resources Management”. PATA Grupa patstāvīgi veic kultūras pieminekļu apzināšanu, izmantojot LVM GEO pieejamo informāciju un publiski pieejamo informāciju mājaslapā mantojums.lv, kā arī veic šo objektu apsekošanu dabā.

2.1. DABAS VĒRTĪBAS UN SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS APROBEŽOJUMI PATA GRUPA UZŅĒMUMOS

PATA Grupa uzņēmumu īpašumos, kuru sastāvā ir meža zeme ir 806,97 ha platībā jeb vismaz 10% meža zemju no īpašumu kopējās teritorijas ar normatīvajiem aktiem noteiktās teritorijas ar saimnieciskās darbības aprobežojumiem. PATA Grupa īpašumos lielākais saimniecisko aprobežojumu īpatsvars ir ar ĪADT – 42% jeb 336,67 ha; ūdens aizsargjoslu īpatsvars sastāda 24%; buferzonas ap mikroliegumiem 22% un aizsargjosla gar kultūrvēsturiskiem objektiem 12%. ĪADT kategoriju sadalījums pa uzņēmumiem apskatāms tabulā (skat. 11.tabula).

11.tabula

NOTEIKTĀS VALSTS SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS APROBEŽOJUMU TERITORIJAS (ha) PATA GRUPA UZŅĒMUMOS, MVR, 2025.

Saimnieciskās darbības aprobežojumi (ha)	PATA	PATA Saldus	PATA Strenči	Latvijas Meži	KOPĀ:	Īpatsvars (%):
Īpaši aizsargājamas dabas teritorijas (ĪADT)	151,68	43,49	122,02	68,97	336,67	42%
Buferzonas ap mikroliegumiem	94,77	51,19	1,63	27,55	175,14	22%
Ūdens aizsargjoslas	124,85	23,12	12,9	34,24	195,71	24%
Aizsargjosla gar kultūrvēsturiskiem objektiem	52,73	5,09	8,25	16,15	99,45	12%
KOPĀ, ha:	453,08	122,89	23,38	163,75	806,97	100%
Īpatsvars (%):	56%	15%	3%	20%		

Izdalot ĪADT pa kategorijām, redzams, ka visvairāk grupas uzņēmumos sastopami dabas liegumi, kuru īpatsvars pret kopējo ĪADT platību ir 35%, kam seko Nacionālie parki ar īpatsvaru 21% un Dabas parki ar 19%. ĪADT sadalījums kategorijās apskatāms tabulā (skat. 12.tabula).

12.tabula

PATA GRUPA UZŅĒMUMU ĪPAŠUMU IEDALĪJUMS ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJĀS

ĪADT kategorija (ha)	PATA	PATA Saldus	PATA Strenči	Latvijas Meži	KOPĀ:	Īpatsvars (%):
Nacionālais parks	22,44	16,67	-	31,25	70,36	21%
Biosfēras rezervāts	8,013	-	-	17,957	25,97	8%
Aizsargājamo ainavu apvidus	55,51	3	-	-	58,51	17%
Dabas liegums	72,44	22,09	-	23,07	117,6	35%

Dabas parks	47,55	16,68	-	-	64,23	19%
KOPĀ, ha:	205,953	58,44	-	72,277	336,67	100%

Natura 2000 ir aizsargājamo teritoriju tīkls Eiropā, kurā iekļauti vairāk kā 27000 dabas objektu, ko aizsargā ES tiesību akti. *Natura 2000* tīklā Latvijā ir iekļautas 333 teritorijas – 4 dabas rezervāti, 4 nacionālie parki, 239 dabas liegumi, 37 dabas parki, 9 aizsargājamo ainavu apvidi, 7 aizsargājamās jūras teritorijas, 9 dabas pieminekļi un 24 mikroliegumi, no kurām 12 sastopamas PATA Grupa uzņēmumu īpašumos. Šīm teritorijām ir atšķirīgi aizsardzības un apsaimniekošanas režīmi – no minimāliem ierobežojumiem aizsargājamo ainavu apvidos līdz pat pilnīgam saimnieciskās darbības aizliegumam dabas rezervātos (*Natura 2000 teritorijas Latvijā, daba.gov.lv, 2025*).

PATA Grupas uzņēmumu īpašumos aizsargājamo teritoriju tīkla *Natura 2000* teritorijas sasniedz 275,9 ha. Teritoriju nosaukumu un platību sadalījums PATA Grupa uzņēmumu ietvaros apkopots, izmantojot dabas datu pārvaldības sistēmu “Ozols” un tas apskatāms tabulā (skat. 13.tabula).

13.tabula

***Natura 2000* PLATĪBAS PATA GRUPA UZŅĒMUMOS, ha**

Teritorijas nosaukums	PATA	PATA Saldus	PATA Strenči	Latvijas Meži	KOPĀ:
Rauza	19,71	-	-	-	19,71
Šepka	20,64	-	-	-	20,64
Vecpiebalga	6,42	2,9	-	-	9,32
Vidzemes akmeņainā jūrmala	32,09	-	-	-	32,09
Gaujas Nacionālais parks	13,4	13,33	-	-	26,73
Augšdaugava	59,63	-	-	-	59,63
Rāznas Nacionālais parks	9,04	-	-	31,25	40,29
Sātiņu dīķi	-	22,09	-	-	22,09
Zvārdes meži	-	16,68	-	-	16,68
Slīteres Nacionālais parks	-	4,72	-	-	4,72
Ovīši	-	-	-	21,39	21,39
Lielais un Pemmes purvs	-	-	-	2,61	2,61
KOPĀ:	160,93	59,72	-	55,25	275,9

Patlaban Latvijas teritorijā, aizsargājamo sugu sarakstā ir iekļautas 745 sugas no dažādām sugu grupām. PATA Grupa uzņēmumu īpašumos sastopams ievērojams skaits dažādu aizsargājamo putnu, bezmugurkaulnieku, ziedaugu, paparžaugu, ķērpju un sēņu. Sastopamās aizsargājamās sugas PATA Grupa īpašumos uzskaitītas zemāk:

Aizsargājamie putni:

- Ziemeļu gulbis (*Cygnus cygnus*);
- Niedru lija (*Circus aeruginosus*);
- Dzērve (*Grus grus*);
- Pelēkā dzilna (*Picus canus*);
- Brūnā čakste (*Lanius collurio*);
- Mazais ērglis (*Aquila pomarina*);
- Jūras ērglis (*Haliaetus albicilla*);
- Melnā dzilna (*Dryocopus martius*);
- Trīspirkstu dzenis (*Picoides tridactylus*);
- Somzīlīte (*Remiz pendulinus*);
- Meža balodis (*Columba oenas*);
- Vidējais dzenis (*Picoides medius*);
- Apodziņš (*Glaucidium passerinum*);
- Melnais stārķis (*Ciconia nigra*);
- Sila cīrulis (*Lullula arborea*);
- Svītrainais ķauķis (*Sylvia nisoria*);
- Tītiņš (*Jynx torquilla*);
- Baltmugurdzenis (*Picoides leucotos*);
- Vakarlēpis (*Caprimulgus europaeus*);
- Baltais stārķis (*Ciconia ciconia*);
- Lielais dumpis (*Botaurus stellaris*);
- Seivi ķauķis (*Locustella luscinioides*);
- Grieze (*Crex crex*).

Aizsargājamie ķērpji:

- Caurumainā pertuzārija (*Pertusaria pertusa* (Weigel) Tuck;
- Vīnkrāsas artonija (*Arthonia vinosa* Leight);

- Brūngalvainā henotēka (*Chaenotheca phaeocephala* (Turner) Th Fr.

Aizsargājamās sēnes:

- Košā zelt pore (*Hapalopilus croceus* (Pers:Fr) Murr;
- Plaisājošā rūtainē (*Xylobolus frustulatus* (Pers:Fr) Boidin.

Aizsargājamie kukaiņi – tauriņi:

- Gāršas samtenis (*Lopinga achine*);
- Sārmeņu resngalvītis (*Carcharodus flocciferus*).

Aizsargājamie ziedaugi un paparžaugi:

- Pūkainā asinszāle (*Hypericum hirsutum* L);
- Spožais suņburkšķis (*Anthriscus nitida* (Wahlenb) Hazsl).

Orhidejas:

- Fuksa dzegužpirkstīte (*Dactylorhiza fuchsii* (Druce) Soó);
- Baltijas dzegužpirkstīte (*Dactylorhiza baltica* (Klinge) N I Orlova).

Kukaiņi – vaboles:

- Lapkoku praulgrauzis (*Osmoderma eremita*).

Aizsargājamo sugu informācija tika iegūta datu bāzē OZOLS. Iesaistot nozares ekspertus tiks veikta aizsargājamo sugu izvērtējums dabā.

PATA Grupa uzņēmumu īpašumos ir noteikti saimnieciskie aprobežojumi, vadoties pēc meža apsaimniekošanas speciālistu lauka pārbaudēm īpašumos. Tabulā norādīta saglabājamā platība un tajā esošās dabas vērtības, kuru saglabāšanai konkrētajās mežaudzēs vai to daļās mežizstrāde veikta netiks. Izvēlētajos īpašumos, nogabalos vai nogabalu daļās noteikta bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, mežizstrādes darbi netiks veikti. Saimnieciskā aprobežojuma veids un platība norādīta tabulā (skat. 14.tabula).

PATA GRUPA NOTEIKTIE SAIMNIECISKIE APROBEŽOJUMI, ha

Uzņēmums								
PATA		PATA Saldus		PATA Strenči		Latvijas Meži		KOPĀ, ha:
Platība, ha	Veids	Platība, ha	Veids	Platība, ha	Veids	Platība, ha	Veids	25,41
0,26	Zarainas kļavas un ozoli	3,27	Bebru appludināta platība ar kalnu bērziem un alkšņiem	-	-	5,14	Grava	
13,1	Ļoti apgrūtināta piekļūšana, īpašumā sastopams dižkoks	0,64	Ļoti apgrūtināta piekļūšana īpašumam ar lielo bioloģisko daudzveidību	-	-	0,91	Grava	
-	-	0,7	Ozolu audzes	-	-	1,39	Grava	

Augstvērtīgie meži

HCV galvenais uzdevums ir nodrošināt, lai mežizstrādes darbības negatīvi neietekmē bioloģisko daudzveidību. Grupas uzņēmuma interesēs ir saglabāt un vairot HCV teritorijas jeb Augstvērtīgo mežu teritorijas uzņēmumu apsaimniekotajos īpašumos. Tās tiek izdalītas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kategorijās. Tabulā apkopotas augstvērtīgo mežu platības (ha) pa uzņēmumiem un iedalījumu kategorijās, kopā sasniedzot platību 1697 ha apmērā. (skat. 18.tabula).

Definīcijas augstvērtīgo mežu kategorijām saskaņā ar FSC meža apsaimniekošanas standartu Latvijai:

HCV1 – kategorijā ietilpst sugu daudzveidība, tostarp endēmisku un retu, apdraudētu vai izmirstošu sugu koncentrēšanās vietas

HCV2 – ainavas līmeņa ekosistēmas un mozaīkas. Neskartas mežu ainavas, lielas ainaviski vērtīgas ekosistēmas un ekosistēmu mozaīkas, kuras ir nozīmīgas vispasaules, reģionālā vai konkrētas valsts mērogā, un kur sastopama lielākā daļa šiem apstākļiem raksturīgo sugu dzīvotspējīgo populāciju to dabiskā izplatībā un koncentrācijā.

HCV3 – retas vai izmirstošas ekosistēmas un dzīvotnes.

HCV4 – ekosistēmu pakalpojumi kritiskās situācijās. Ekosistēmu pamatpakalpojumi kritiskās situācijās, tostarp ūdens sateces baseinu, augsnes un nogāžu aizsardzība, erozijas kontrole.

HCV5 – vietējās sabiedrības vajadzības. Vietas un resursi, kas nozīmīgi vietējo kopienu vai pamatiedzīvotāju pamatvajdzību apmierināšanai (piemēram, iztika, veselība, pārtika, ūdens), kuri noteikti, iesaistot vietējās kopienas vai pamatiedzīvotājus.

HCV6 – kultūrvēsturiskas vērtības. Arheoloģiski vai vēsturiski nozīmīgas vietas, resursi, dzīvotnes, ainavas un svētas teritorijas vietējām kopienām vai pamatiedzīvotājiem to kultūrvēsturiskās, ekoloģiskās, ekonomiskās vai reliģiskās nozīmes dēļ viņu tradicionālajā kultūrā.

18.tabula

**PATA GRUPA NOTEIKTAIS AUGSTVĒRTĪGO MEŽU KATEGORIJU IEDALĪJUMS
PA APAKŠUZŅĒMUMIEM ATBILSTOŠI FSC® STANDARTA PRASĪBĀM, ha**

Augstvērtīgo mežu kategorija	PATA	PATA Saldus	PATA Strenči	Latvijas Meži	KOPĀ, ha:
HCV1	138.38	88.97	8.18	24.44	259.97
HCV2	99.84	34.09	0	14.48	148.41
HCV3	518.83	184.3	38.03	250.06	991.22
HCV4	126.11	23.12	13.5	34.23	196.96
HCV6	70.52	5.67	8.25	16.15	100.59
HCV platības kopā	953.68	336.15	67.96	339.36	1697.15

Ja cirsmas plānošanas vai jau mežizstrādes laikā uzņēmuma darbinieki ievēro pazīmes, kas liecina par augstvērtīgu mežu esamību teritorijā (piemēram, lielas putnu ligzdas, dižkoki, liels atmirušas koksnes apjoms, senkapi), darbi tiek pārtraukti un tiek piesaistīts ārpakalpojuma sniedzējs, kas novērtē teritoriju un sniedz slēdzienu par to.

2.2. KULTŪRVĒSTURISKĀS VĒRTĪBAS

Kultūrvēsturiskās vērtības ir cilvēces radītas vai ar cilvēku dzīvi cieši saistītas vietas, objekti, tradīcijas un ainavas, kas atspoguļo tautas, reģiona vai valsts vēsturi, kultūru, identitāti un dzīvesveidu. Tās ir būtisks kultūras mantojuma elements, ko nepieciešams saglabāt nākamajām paaudzēm. PATA Grupa uzņēmumu īpašumos kopumā vairāku hektāru apmērā sastopami dažādi, kultūrvēsturiski pieminekļi (skat. 15.tabula). Pēc tabulas datiem, redzams, ka lielākās kultūrvēsturisko pieminekļu aizsardzības zonas sastopamas uzņēmumā PATA (76,96 ha) un Latvijas Meži (55,8 ha).

15.tabula

KULTŪRVĒSTURISKĀS VĒRTĪBAS PATA GRUPA UZŅĒMUMU ĪPAŠUMOS, ha, MVR, 2025

	PATA	PATA Saldus	PATA Strenči	Latvijas Meži	KOPĀ:
Kultūras pieminekļu skaits	23	4	1	3	31
Kultūras pieminekļu aizsardzības zonas platība (ha)	76,96	25,5	9	55,8	99,45

Par kultūrvēsturiskiem un/vai arheoloģiskiem objektiem tiek uzskatīti:

- Arhitektūras pieminekļi (vēsturiskas ēkas, baznīcas, muižas, pilis);
- Arheoloģiskie pieminekļi (senkapi, pilskalns, apmetnes);
- Mākslas pieminekļi (skulptūras, altāri);
- Vēstures pieminekļi (vietas vai objekti, kas saistīti ar nozīmīgiem notikumiem, personībām vai laikmetiem)

PATA Grupa īpašumos sastopamie kultūrvēsturisko vērtību pieminekļi apkopoti 16.tabulā.

16.tabula

KULTŪRVĒSTURISKIE PIEMINEKĻI PATA GRUPA ĪPAŠUMOS PA KATEGORIJĀM

Kategorija	Kultūrvēsturiskā pieminekļa nosaukums
Arheoloģiskais piemineklis	Apšaukalns - pilskalns
	Babraušcīnas pilskalns
	Kausas pilskalns ar apmetni
	Novaseļcu apmetne
	Rubenaucu pilskalns
Vēsturiskie pieminekļi	Dzīvojamās ēkas (Reģiona nozīmes kultūras piemineklis)
	Dzejnieka F. Bārdas dzīvesvieta
Senkapi	Pakruļu senkapi

	Ezerbrīcu senkapi (Kara kapi)
	Jaunģeistu viduslaiku kapsēta
	Vecsprinkšļu senkapi
	Grotleju senkapi

PATA Grupa ciršanas aprobežojumi īpašumos

Ciršanas aprobežojumi PATA Grupa īpašumos kopumā sastāda 678,46 ha. Lielāko platību sastāda uzņēmuma īpašumi, kuros aizliegta kailcirte – 291,22 ha, turpretim ierobežojums aizliegta galvenā cirte noteikts salīdzinoši nelielās platībās – 48,55 ha. Tabulā norādīta informācija ar ciršanas aprobežojumiem pa uzņēmumiem (skat. 17.tabula).

17.tabula

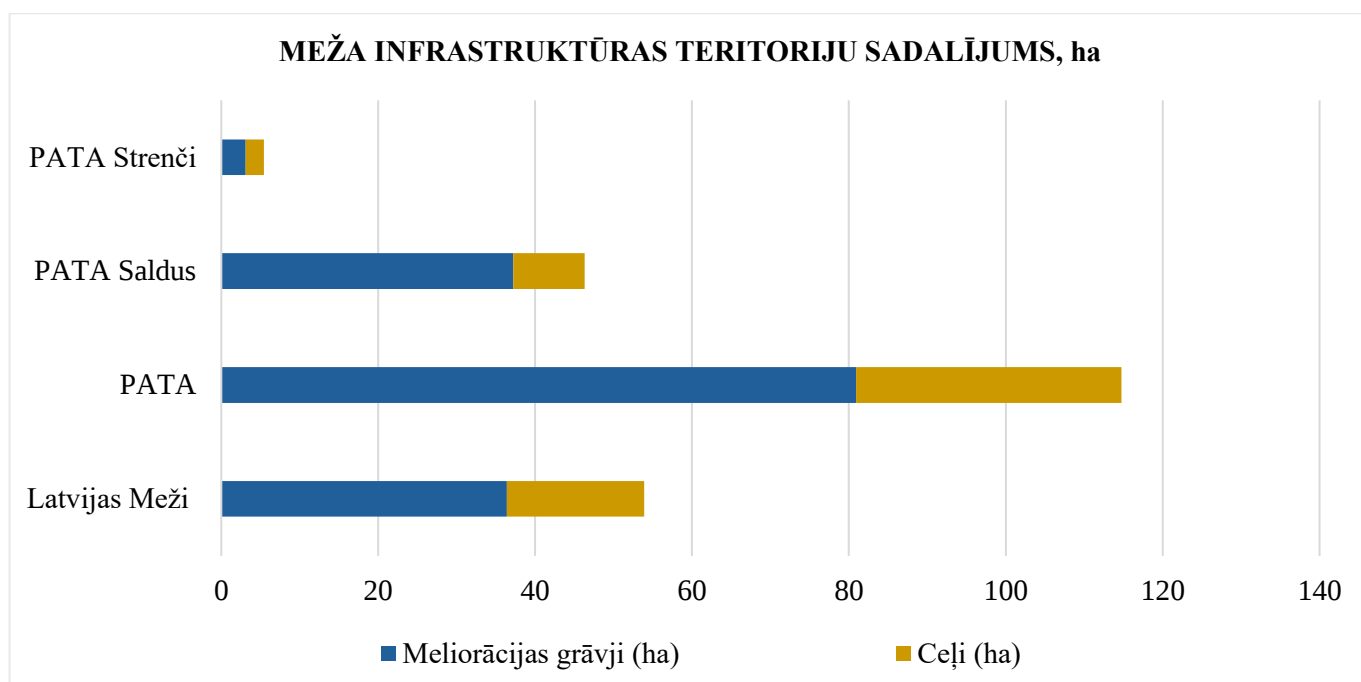
CIRŠANAS APROBEŽOJUMI PATA GRUPA ĪPAŠUMOS, ha, MVR, 2025.

	PATA	PATA Saldus	PATA Strenči	Latvijas Meži	KOPĀ:
Aizliegta mežsaimnieciskā darbība	38.58	4.53	33.3	11.64	88.05
Aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte	46.76	0	24.71	2.05	73.52
Aizliegta galvenā cirte	47.56	0	0.47	0.52	48.55
Aizliegta kailcirte	154.82	7.09	79.39	49.92	291.22
Sezonālie aizliegumi mežsaimnieciskajos darbos	98.91	3.65	51.17	23.39	177.12
Bez ierobežojumiem	3483.87	321.46	1589.85	2110.84	7506.02
KOPĀ:	3870.5	336.73	1778.89	2198.36	8184.84

2.3. MEŽA INFRASTRUKTŪRA

Meža infrastruktūru veido meža autoceļi, brauktuves, robežzīmes un meliorācijas sistēmas. Meža darbu (mežu apsaimniekošanas darbi, aizsardzības darbi, kokmateriālu izvešana) ērtai un operatīvai veikšanai, mežos ir izbūvēti meža autoceļi. Mežos ir arī izbūvētas brauktuves un ceļi, ko izmantot piemērotā sezonā un labvēlīgos laika apstākļos.

PATA Grupa īpašumos ceļi veido 62,78 ha. Grupas uzņēmumu apsaimniekotajās teritorijās regulāri tiek veikti ceļu uzturēšanas darbi un autoceļu atjaunošana. Meža ražības un kvalitātes veicināšanai, kontrolējot augsnes ūdens režīmu, tiek uzturēti meliorācijas grāvji. PATA Grupa uzņēmumu apsaimniekotajās teritorijās grāvju platība sasniedz 157,6 ha. Infrastruktūras objektu platību sadalījums pa Grupas uzņēmumiem, skatāms attēlā (skat. 8.attēls).

8.attēls. Meža infrastruktūra PATA Grupa teritorijās, ha

2.4. GRUPAS DARBĪBAS SOCIĀLĀ IETEKME

Sabiedrībai ir pieejamas PATA Grupa apsaimniekotās mežu teritorijas gan ogošanai un sēņošanai, gan aktīvajai atpūtai, sportam un dažādiem pārgājieniem. Grupas uzņēmumu īpašumos esošos mežus atļauts izmantot uzskaitītajām aktivitātēm. Gadījumā, ja ieplānotas aktivitātes dabā mežizstrādes darbu laikā, ir jāievēro darba drošības prasības, lai nepieļautu nevēlamus apdraudējuma riskus.

Grupas īpašumos ir konstatēti vairāki pilskalni, kas ir uzskaitīti 2.2. punktā. Tie ir brīvi pieejami apmeklētājiem gan veidojot pārgājienu maršrutus, gan pastaigām dabā.

PATA Grupa atbalsta sportu un aktīvo atpūtu. Grupas uzņēmuma īpašumā 2024.gadā tika organizēts Latvijā labi zināms taku skrējienš “Stirnubuks”. Šī skrējiena mērķis ir ievest tā dalībniekus izcili ainaviskās Latvijas mežu takās un popularizēt sportošanu un aktīvo dzīvesveidu.

PATA Grupa iesaista arī citus uzņēmumus mežsaimniecības sfērā, veicinot iedzīvotāju vides apziņas veidošanos par nozīmi to saglabāt un veicināt tās ilgtspēju. Piemērs tam ir Latvijā lielākā alus darītava un bezalkoholisko dzērienu ražošanas uzņēmums “Cēsu alus”, kas kompensē gada laikā izmantotā papīra daudzumu stikla pudeļu etiķetēm, atjaunojot mežaudzi, piedaloties stādīšanas darbos PATA Grupa īpašumos katru pavasari, kopš 2021.gada.

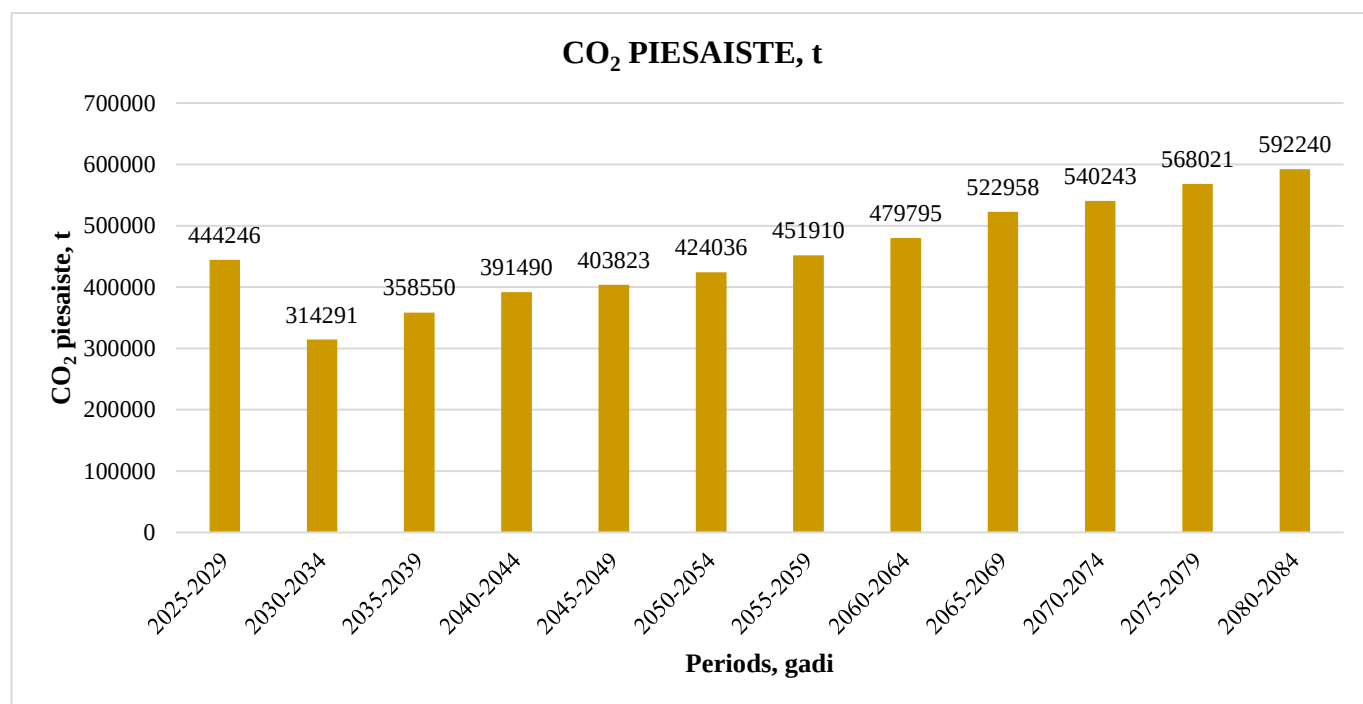
Arī Ziemassvētku aktivitātēs grupas uzņēmumi iesaistās labprātīgi. Piemēram, 2023.gadā Valmierā svētku pasākuma laikā, grupas uzņēmums PATA dāvināja Ziemassvētku eglītes podiņā apmaiņā pret dzejolīti.

Grupas uzņēmumi iesaistās sabiedriskās aktivitātēs, kas veicina sabiedrības labklājību un meža nozares darbību virzienu atpazīstamību un sapratni par tiem.

2.5. CO₂ PIESAISTE

CO₂ klimata neitralitātes mērķu sasniegšanā meža apsaimniekošanai ir liela nozīme, ņemot vērā, ka bieži meža augsnē tiek uzglabāts lielāks CO₂ apjoms kā tajā augošajos kokos. Meži un augsne darbojas kā oglekļa krātuves, absorbējot CO₂ fotosintēzes ceļā un uzglabājot to koksnē, lapās, saknēs un augsnē. Oglekļa piesaistes un SEG emisiju datu ieviešana, plānojot meža apsaimniekošanas darbības, sniedz vairākus ieguvumus. Pēc datu apkopojumiem iespējams analizēt kādi pasākumi ietekmē CO₂ piesaisti, kā arī SEG emisiju apjomus. Veicot oglekļa daudzuma uzskaiti, ir iespējams iegūt precīzu informāciju par to, kā oglekļa uzkrājums mainās gadu no gada, kas sniedz iespēju veikt analīzi par meža lomu oglekļa piesaistē un ļauj izvērtēt efektīvākas meža apsaimniekošanas metodes.

PATA Grupa ataino CO₂ piesaistes aprēķinu piecgadēs, izmantojot datorprogrammu Meža eksperts (skat. 9.attēls). Tabulā redzams, ka pirmajā piecgadē oglekļa piesaiste ir pat ļoti augsta, sasniedzot 444 246 t, kas saistīts ar meža īpašumos esošo, lielo koksnes apjomu. Nākamajā piecgadē tas piesaistes apjomu ir salīdzinoši mazāks, kas saistīts ar mežizstrādes darbu veikšanu lielākos apjomos pirmajā piecgadē, taču turpmāk piesaistes apjomi turpina uzrādīt augšupejošu tendenci. Šobrīd vidējā, ikgadējā vērtība CO₂ piesaistei ir 88 849,2 t.

9.attēls. CO₂ piesaiste no koksnes biomasas piecgades periodos, MVR, 2025.

Apkopojot PATA Grupas mežsaimnieciskos un mežizstrādes darbus, veikts aprēķins siltumnīcefekta gāzu SEG emisiju apjomam, izmantojot PEFC standarta darba grupā izstrādāto emisiju

aprēķina algoritmu (*Tehniskie dokumenti*, <https://pefc.lv/tehniskie-dokumenti/>, 2025). PATA Grupa mežsaimniecisko darbu rezultātā 2024.gadā radītas 746 t emisiju. Rezultāti apkopoti tabulā (skat. 20. tabula).

20.tabula

PATA GRUPA EMISIJU APRĒĶINS PA MEŽSAIMNIECISKO DARBU VEIDIEM, t

Darbu veidi	Mēvienība	Degvielas patēriņš uz 1 vienību		Apjoms (ha)	Apjoms, degviela, l	Vienības uz ha	CO ₂ kg	CO ₂ , t
		dīzeļdegviela, l	benzīns, l					
Augsnes gatavošana ar disku arklu	ha	55,0		260	14289	1	42779,1	43
Augsnes gatavošana pacilas ar kausu (ekskavators)	ha	105,0		9	924	1	2767,0	3
Agrotehniskā kopšana	ha		18.0	246	4433	1	10450,5	10
Jaunaudžu kopšana	ha		18.0	181	3261	1	7688,5	8
Atjaunoto meža platību aizsardzība				54				
KKC zāģēšana Harv.	m ³	1,7		61	104	100	31044,8	31
KKC pievešana	m ³	1,5		68	104	100	31148,0	31
GC zāģēšana BMZ	m ³		0.2	6	1	300	976,0	1
GC zāģēšana Harv.	m ³	0,9		148	133	300	119633,8	120
GC pievešana	m ³	1,0		153	155	300	138791,7	139
GC mežizstrādes atlieku pievešana	ber. m ³	0,8		16	13	300	11927,5	12
Kokmateriālu transportēšana (32 m ³)	100 km	94,0		109	10246	400	348827,7	349
KOPĀ:							746034,5	746

3. MEŽA APSAIMNIEKOŠANA

3.1. MEŽA ATJAUNOŠANA

Augsnes gatavošana

PATA Grupa gatavojot augsni, stādot un veicot agrotehniskās kopšanas darbus, balstās uz AS “Latvijas valsts meži” izstrādātajām, publiski pieejamajām instrukcijām un kvalitātes prasībām darbu izpildes laikā (skat. – *Latvijas valsts meži - Līgumu pielikumi un noteikumi*).

Augsnes gatavošana ir īpaši svarīga, lai jaunie koki spētu labi iesaistīties, netiktu pakļauti pārmitru apstākļu ietekmei, kā arī aizzēlums nenomāktu jaunus kociņus un kopjot būtu viegli tos atrast.

Gatavota augsne uzlabo augsnes fizikālās un ķīmiskās īpašības, samazinot dzīvās zemsedzes augu konkurenci un nodrošinot vienmērīga biezuma stādījumu ierīkošanu. Svarīgs ir augsnes sagatavošanas laiks un labākais laiks tam ir no vasaras beigām līdz pat vēlām rudenim, kad stādīšanai paredzētajā vietā pēc augsnes sagatavošanas vairs nesaaugs zāle, augsne būs sasēdusies un nebūs gaisa kabatu veidošanās risks, kas var veicināt sakņu izkalšanu.

PATA Grupa izmanto sekojošos augsnes gatavošanas veidus:

- Augsnes gatavošana ar augsnes frēzi – frēze izveido frēzētas joslas jauno koku stādīšanai. Izmantojot augsnes frēzi, iespējams efektīvi apstrādāt gan pielūžņotus izcirtumus, gan aizaugušas lauksaimniecības zemes.
- Augsnes gatavošana pacilās ar kausu – augsnes gatavošana tiek veikta ar ekskavatora kausu, veidojot pacilas joslās. Pacilu skaits tiek noteikts atkarībā no darba uzdevumā norādītā AAT un koku sugas (Priēde 2400 +/- 200 gab/ha – visos AAT; Bērzs, Egle, Melnalksnis – Šaurlapju kūdrenī un Platlapju kūdrenī 2000 +/- 200 gab/ha, pārējos meža tipos 1800 +/- 200 gab/ha). Sagatavoto pacilu skaits var būt mazāks, ja izcirtumā saglabātas paaugas un/vai saglabājamo koku grupas, kā arī mikroieplakas.
- Augsnes gatavošana pacilās ar rotējošo pacilotāju – visā darba platībā augsni gatavo vienmērīgi, katru nākamo pacilu joslu, veidojot blakus iepriekšējai, lai vidēji attālums starp joslu centriem būtu 2,2 m, izņemot mikroieplakās vai izcirtumā, kur saglabāta paauga vai saglabājamo koku grupas. Sagatavoto pacilu skaits atkarīgs no darba uzdevumā norādītās sugas un AAT (Priēde 2400 +/- 200 gab/ha visos meža tipos; Bērzs, Egle, Melnalksnis – Šaurlapju kūdrenī un Platlapju kūdrenī 2000 +/- 200gab/ha, pārējos meža tipos 1800 +/- 200 gab/ha).
- Augsnes gatavošana joslās ar disku arklu – šis augsnes gatavošanas veids, gatavo augsni pacilās izcirtumos ar zemu augsnes nestspēju vai paaugstinātu gruntsūdens līmeni. Disku arkla tehnoloģija apgriež

augšējo augsnes slāni un iznes virspusē svaigas barības vielas. Augsne tiek gatavota tā, lai visā darba platībā tiktu izveidotas vismaz 2400 stādvieta, kur atkarībā no AAT augsne tiek sagatavota attiecīgā dziļumā.

Meža atjaunošanas pasākumi

Meža atjaunošana tiek veikta ar mērķi atjaunot meža ekosistēmu izcirtumā, palielināt bioloģisko daudzveidību un uzlabot vides kvalitāti. Svarīgi audzēt mežaudzi, kas būtu ražīga un netiktu pakļauta bioloģisko risku ietekmei. Meža atjaunošana tiek organizēta iespējami īsākā laikā uzreiz pēc mežaudzes nociršanas. Atjaunošanu ir iespējams veikt sējot, stādot vai ļaujot mežaudzei atjaunoties dabīgi.

PATA Grupas tiecas uz augstvērtīgu un ražīgu mežaudžu izveidi, tāpēc biežāk lietotais atjaunošanas veids ir mākslīga atjaunošana – stādīšana, ko iespējams veikt gandrīz visos AAT. Stādīšanas izmantošana meža atjaunošanā sniedz lielākas iespējas jauniem kociņiem izeaugties un īsākā laikā sasniegt lielāku pieaugumu. Atbilstoši augšanas apstākļiem tiek izvēlēta koku suga un tiek veikta stādīšana. Stādīšanā tiek izmantoti ietvarstādi, kailsakņi un kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu.

Izmantojot dažādus augu aizsardzības līdzekļus, tiek palielināta mežaudzes noturība pret pārnadžu postījumiem un stādījumu aizsardzība. Izmantotie repelenti un platību apjoms minēts 24.tabulā.

Mežu var atjaunot arī dabiskā ceļā, kokiem ļaujot pašiem izeaugt, tomēr pie šādas metodes netiek izmantots viss zemes potenciāls. PATA Grupa dabiska mežu atjaunošana veikta 48 ha platību. Dabiskā atjaunošana ar bērzu notikusi 26,33 ha platību, ar apsi 9,45 ha platību un baltalksni 6,13 ha platību. Pilns saraksts ar valdošajām koku sugām un grupas uzņēmumiem skatāms tabulā (skat. 21.tabula).

21.tabula

DABISKI ATJAUNOTĀS MEŽAUDZES PATA GRUPA ĪPAŠUMOS, ha

Valdošā koku suga	PATA	PATA Saldus	PATA Strenči	Latvijas Meži	Platība kopā, ha	Īpatsvars (%):
Apse	9,45	-	-	-	9,45	19,54
Bērzs	18,9	-	-	7,43	26,33	54,46
Baltalksnis	6,13	-	-	-	6,13	12,68
Egle	-	0,5	-	0,89	1,39	2,87
Priede	1,49	-	-	2,8	4,29	8,87
Melnalksnis	-	-	-	0,76	0,76	1,58
KOPĀ:	35,97	0,5	-	11,88	48,35	100%

Jaunaudžu (agrotehniskā) kopšana, retināšana

Pirmajos gados pēc mežaudzes iestādīšanas, agrotehniskajai kopšanai ir ļoti svarīga loma mežaudzes attīstībā. Veicot agrotehnisko kopšanu, jaunie stādījumi tiek atbrīvoti no zālaugu apēnojuma, kā arī sakņu konkurences, kas tikai atņem jaunajiem kokiem barības vielas. Agrotehniskā kopšana uzlabo augšanas apstākļus un novērš jauno koku bojāeju.

Jaunaudžu kopšanas tiek veiktas ar mērķi paaugstināt koku kvalitāti un ražīgumu, veicināt pieauguma veidošanos un samazināt konkurenci starp sugām. Ja kopšanu neveic vai tā tiek veikta novēloti, kociņi var iet bojā un tas rada nopietnus zaudējumus, kā rezultātā meža atjaunošana jāveic atkārtoti.

Pareizi izkopjot jaunaudzes, ievērojami palielinās augšanas telpa mērķa sugām, kas veicina straujāku audzes attīstību, vienlaicīgi samazinot meža audzēšanas cikla ilgumu.

Līdz ar meža atjaunošanas noslēgšanos, Valsts meža dienestā tiek iesniegts pārskats par veiktajiem darbiem.

Tabulā apkopota informācija no grāmatvedības datiem par pērnajā, 2024. gadā veiktajiem mežkopības darbiem PATA Grupa uzņēmumos. Kopā veikti mežkopības darbi 807,04 ha platībā grupas īpašumos kopā. PATA Grupa apmežošana veikta 183,32 ha platībā, augsne sagatavota 190,53 ha platībā, stādīšana veikta 126,02 ha platībā, agrotehniskā kopšana 200,55 ha un jaunaudžu kopšana veikta 106,62 ha platībā (skat. 22.tabula).

22.tabula

PATA GRUPA MEŽKOPĪBAS DARBU APJOMS 2024.GADĀ, ha

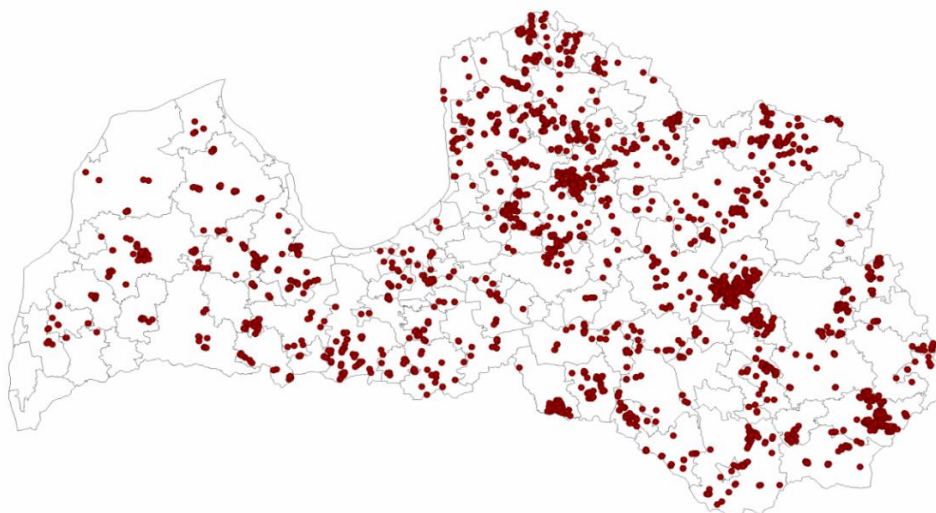
	Gads	PATA	PATA Saldus	PATA Strenči	Latvijas Meži	KOPĀ, ha
Apmežošana	2024	149,2	12,81	0	21,31	183,32
Augsnes gatavošana	2024	106,25	9,48	64	10,8	190,53
Stādīšana	2024	76,94	21,66	6,59	20,83	126,02
Agrotehniskā kopšana	2024	127,08	7,8	38	27,67	200,55
Jaunaudžu kopšana	2024	33,86	20,88	38,81	13,07	106,62
KOPĀ, ha	2024	493,33	72,63	147,4	93,68	807,04

3.2. DABAS VĒRTĪBU AIZSARDZĪBA MEŽA APSAIMNIEKOŠANĀ

Sosnovska latvānis (*Heracleum sosnovskyi*Manden)

Daudzgadīga, invazīva svešzemju augu suga, kas ieviesta Latvijas teritorijā 20.gadsimta 40.gadu beigās un 50.gadu sākumā kā lopbarības augs sava lielā apjoma dēļ. Tas ir daudzgadīgs lakstaugs, kura garums spēj sasniegt pat 4 metru augstumu un tam raksturīga salīdzinoši strauja vairošanās.

Valsts augu aizsardzības dienests veic Sosnovska latvāņa izplatības noteikšanu un invadēto teritoriju uzmērīšanu, sniedzot datus pašvaldībām ierobežošanas koordinēšanai un plānošanai to administratīvajās teritorijās un sabiedrībai, lai ikviens būtu informēts par auga izplatības vietām un varētu sevi pasargāt no tā radītajiem apdegumiem. Valstī ir uzmērīta 11486 ha liela teritorija, kura invadēta ar latvāni (dati 06.09.2024.). Šie dati ir iekļauti Kultūraugu uzraudzības valsts informācijas sistēmas Invazīvo augu sugu izplatības datu bāzē (*Izplatība Latvijā, vaad.gov.lv, 2025.*). Invadēto teritoriju mērījumu vietas atzīmētas ar sarkanu krāsu attēlā (skat. 9.attēls).

9.attēls. Mērījumu vietas Sosnovska latvāņa invadētajās zonās Latvijas teritorijā, VAAD, 2025.

PATA Grupa pievērš īpašu uzmanību īpašumos, kuros sastopama šī suga, tiek veikti pasākumi tā izskaušanai un izplatības mazināšanai. Šobrīd grupas uzņēmumu īpašumos konstatēta latvāņu sastopamība 0,66 % no grupas uzņēmumu īpašumu kopplatības (skat. 23.tabula).

LATVĀŅU INVADĒTO PLATĪBU LIELUMS PATA GRUPA PA UZŅĒMUMIEM, ha

Uzņēmums	Platība, ha			
	PATA	PATA Saldus	PATA Strenči	Latvijas Meži
	47,04	5,9	-	1,5
KOPĀ	54,44			

Egļu astoņzobu mizgrauzis (*Ips typographus*)

Vabole, kas zināma kā viena no bīstamākajiem meža kaitēkļiem un draudiem mežaudzēs Latvijā. Vienas sezonas laikā šī vabole ir spējīga iznīcināt pat veselas mežaudzes, tādējādi, meža īpašniekiem radot nopietnus ekonomiskus zaudējumus.

Mizgrauža vairošanās risks iespējams gan vietās, kur sastopami svaigi kaltuši koki, krautuvēs un mežaudzēs, šis kukainis pārtiek no kokiem, kamēr tiem vēl ir miza.

Valstī ir noteikti mizgrauža izplatības ierobežošanas pasākumi no 1.aprīļa līdz 31.augustam tiek aizliegta koku ciršana riska grupā iekļautos meža nogabalos. PATA Grupas uzņēmumu īpašumos mizgrauzis skāris platības 11 ha apjomā uzņēmumu īpašumos jeb 0,13 % no kopējās platības.

Koku stādu aizsardzība

Būtisks pasākums mežsaimniecības darbu veikšanā ir jauno koku aizsardzība. Jaunaudzes bieži cieš no meža dzīvnieku – stirnu, briežu, zaķu radītiem bojājumiem, kas var būtiski samazināt koku augšanas kvalitāti un vērtību. Piemēram, pārnadži ziemas period pastiprināti ēd priežu un egļu dzinumus, tādā veidā cenšoties kompensēt proteīna iztrūkumu organismā. Briežu dzimtas zīdītāji spēj nodarīt lielus postījumus jaunajiem kokiem – apgrauzt mizu vai bojāt to, rīvējot nagus, kas izraisa koka pilnīgu vai daļēju nokalšanu.

Biezāk pārnadži izposta tieši priežu, apšu, cieto lapu koku un egļu jaunaudzes. Vietās ar lielu pārnadžu skaitu tiek postītas arī bērza jaunaudzes.

PATA Grupa uzņēmumu īpašumos stādījumu apgraušanas un mizas bojājumu risku mazināšanai lieto augu aizsardzības līdzekļus jeb repelentus, kas meža dzīvniekiem rada nepatīkamu smaržu vai garšu. Efektīva repelentu izmantošana veicina meža veselības stāvokļa uzlabošanos un nodrošina jauno koku veselīgu attīstību bez bojājumiem jau agrā augšanas stadijā.

Grupas uzņēmumu īpašumos repelenti tiek lietoti platībās, kas pakļautas augstam pārnadžu bojājumu riskam. Ar repelentiem aizsargāto platību apmērs attiecībā pret uzņēmuma īpašumu kopējo platību procentuāli sastāda 0,65 %. Grupas uzņēmumi un ar repelentiem apstrādātās platības hektāros norādītas tabulā (skat. 24.tabula).

PATA GRUPA PLATĪBĀS, IZMANTOTO REPELENTU APMĒRS, ha

Uzņēmums	PATA	PATA Strenči	Latvijas Meži	KOPĀ:
Ar repelentiem apstrādāto platību apmērs, ha	22,55	25	6,17	53,72

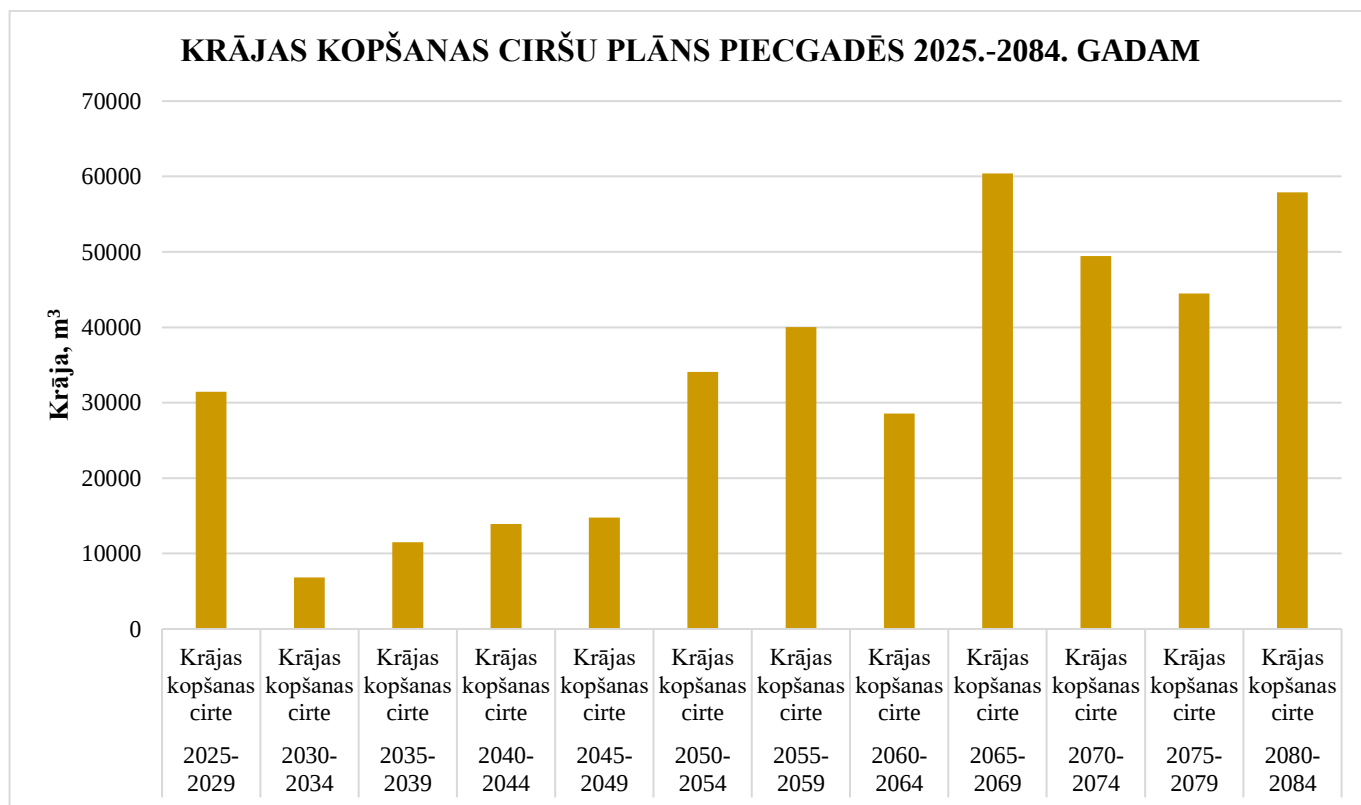
3.3. MEŽA IZMANTOŠANA

PATA Grupa kokmateriālu ieguvī veic, izmantojot sekojošus ciršu veidus – atjaunošanas cirte, kopšanas cirte, izlases cirte un sanitārā cirte.

PATA Grupa tika veikts izcērtamās krājas ilgtermiņa plāna aprēķins pa piecgadēm, izdalot krājas kopšanas un galvenās cirtes. Plāna aprēķinam tika izmantota datorprogramma Meža Eksperts, kas veic aprēķinu pēc īpaša algoritma, nodrošinot kvalitatīvu rezultātu un augstu ticamību.

Krājas kopšanas cirte tiek veikta ar mērķi meža audzēšanas cikla laikā izveidot mežaudzes koku sastāvu un uzlabot mežaudzē paliekošo koku augšanas apstākļus. Krājas kopšanu cirtēs iespējams iegūt dažādu veidu sortimentus, atkarībā no perioda, kad tā tiek veikta. Pirmo krājas kopšanas ciršu laikā iespējams iegūt tievo dimensiju koksni – malku un papīrmalku, turpretim vēlāk jau vērtīgākus sortimentus, kā finierklučus, baļķus un sīkbaļķus. Krājas kopšanās svarīgi ievērot normatīvos noteikto optimālo mežaudzes šķērslaukumu.

Attēlā zemāk apskatāms plāns pa piecgadēm (2025.–2084.gads) krājas kopšanas cirtēm, plānotā, iegūstamā krāja veicot šī veida cirti (skat. 9.attēls). Attēlā redzams, ka pirmajā piecgadē izstrādājamās krājas apjoms krājas kopšanas cirtēs prognozējams nedaudz virs 30 000 m³ ha, otrajā un trešajā piecgadē manāmi mazāks apjoms, kam seko krājas kopšanas ciršu apjomu kāpumi. Kopumā piecgadēs plānotie apjomi ir salīdzinoši mainīgi.

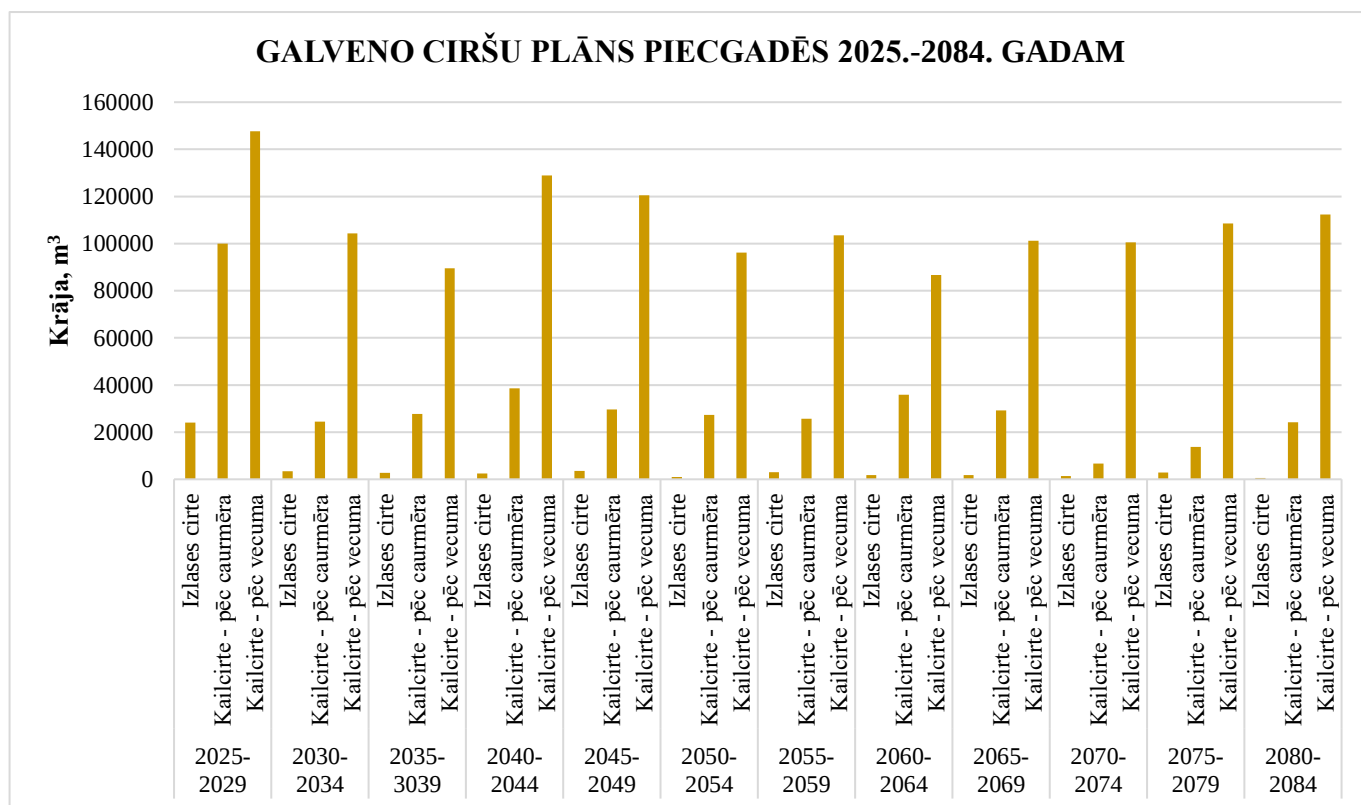
9.attēls. Izcērtamās krājas ilgtermiņa plāns piecgadēs, pa ciršu veidiem, MVR, 2025.

Kad jau mežaudze ir sasniegusi galvenās cirtes vecumu vai caurmēru pēc normatīvajos aktos noteiktā, tiek veikta galvenā cirte jeb atjaunošanas cirte. Galvenās cirtes veidi – izlases cirte un kailcirte.

Veicot izlases cirti, mežaudze netiek pilnībā nocirsta. Šis cirtes veids ir pielietojams dažāda vecuma mežaudzēs, periodiski izcērtot daļu audzes, taču netiek pārsniegts audzes pieaugums. Galvenokārt, šī cirte tiek pielietota mežaudzēs, kur aizliegta kailcirte, kā piemēram, aizsargjoslās un īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

Kailcirte ir viens no galvenās cirtes izpildes veidiem, kuru veic audzei sasniedzot likumdošanā norādīto ciršanas vecumu vai caurmēru. Veicot šo cirti, mežaudze tiek nozāģēta vienā paņēmienā, taču tai ir ierobežota maksimālā platība, kas ir divi vai pieci hektāri atkarībā no meža tipa.

Prognozētie galveno ciršu izstrādājamās krājas apjomi periodos pa piecgadēm, apskatāmi attēlā (skat. 9.attēls). Pirmajā piecgadē, veicot kailcirti pēc vecuma plānotais izstrādājamais apjoms ir 147 620,48 m³ koksnes, turpmāk apjoms saglabājas vienmērīgs, ar minimālām svārstībām pa periodiem.

9.attēls. Izcērtamās krājas ilgtermiņa plāns piecgadēs, pa ciršu veidiem, MVR, 2025.

Gadījumā, ja mežaudze ir tikusi bojāta vēja, sniega, uguns, kaitēkļu vai slimību iespaidā, nokaltušos un augšanas spēju zaudējušus kokus izcērt sanitārajā cirtē. Atkarībā no bojājumu pakāpes kokus cērt sanitārajā izlases cirtē vai sanitārajā kailcirtē, ja audzi izglābt vairs nav iespējams.

PATA Grupa veic mērķtiecīgas meža izmantošanas pasākumus, plānojot arī plantāciju mežaudzes Grupas uzņēmumu īpašumos, kuru galvenais mērķis ir augstvērtīgas mežaudzes izveidošana iepriekš neizmantotās platībās. Šādus mežus ieaudzē mākslīgi, sējot vai stādot.

Plantāciju mežu veidošanai ir vairākas priekšrocības. Meža likumā noteiktā koku ciršanas kārtība – noteiktais ciršanas vecums vai caurmērs un kopšanas cirtes reglamentējošais minimālais audzes šķērslaukums neattiecas uz plantāciju mežiem. Meža īpašniekam ir atļauts cirst mežu jebkurā vecumā pēc saviem ieskatiem, iepriekš to paziņojot Valsts meža dienestam.

Biežāk plantāciju mežaudzēs tiek audzēta monokultūra jeb audze sastāv no vienas koku sugas, tādā veidā tiek atvieglota koku audzēšana, kopšana un kokmateriāli no audzes tiek iegūti ātri – līdz pat 2, 3 reizēm ātrāk kā no dabiskiem mežiem. Plantāciju audzēšana samazina spiedienu uz dabiskajiem mežiem, saglabājot to ekoloģisko vērtību un bioloģisko daudzveidību.

Plantāciju mežaudzes tiek pakļautas arī vairākiem nopietniem riskiem, kā piemēram, kaitēkļu vai slimību invāzijai.

PATA Grupa uzņēmumos plantāciju mežaudzes sastopamas 216 hektāru platībā (skat. 25.tabula).

25.tabula

PLANTĀCIJU MEŽAUDZES PATA GRUPA UZŅĒMUMU ĪPAŠUMOS, MVR, ha

Uzņēmums	PATA	PATA Saldus	PATA Strenči	Latvijas Meži	KOPĀ
Platība (ha)	139,93	13,75	2,42	60,56	216,66

4. MEŽA APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNA AKTUALIZĀCIJA

Meža apsaimniekošanas plāna aktualizācija tiek veikta katru gadu līdz 31.jūnijam.

Rekomendācijas un priekšlikumus par Meža apsaimniekošanas plānu ieinteresētās puses var iesniegt, izmantojot e-pasta adresi: info@pata.lv vai nosūtot pa pastu: Cēsu iela 14, Rīga, LV-1012, Latvija.

© SIA PATA. Visas tiesības aizsargātas. Šī dokumenta vai tā daļu kopēšana, modificēšana, uzglabāšana, arhivēšana un publiskošana ir kategoriski aizliegta.